

Keresztesi József

Holtszezon
avagy
A kis gömböc meséje

– tragikomédia két felvonásban –

A színdarab eredeti szövege megtalálható a *Jelenkor*, 2012. májusi számának mellékleteként, illetve a *Nyílt Fórum 2012* című kötetben (Színházi Dramaturgok Céhe, Budapest, 2012), valamint hozzáférhető a *Színház.net* 2013. októberi mellékleteként. Az itt olvasható szöveg egy jelentősen meghúzott, helyenként átdolgozott verzió, amelyet a Béta Társulat számára készítettem. A darab ősbemutatójára a Bánkító Fesztiválon került sor 2017. július 13-án, Trömböczky Napsugár rendezésében.

Keresztesi József

SZEREPLŐK:

Záprel, az élelmiszer-áruház vezetője

Vali, Juli, Ildikó – pénztárosnők és sorsistennők, idősebb asszonyok

Irén, Szerén, Helén, Kisgömböc – eladónők, fiatalabbak

Cigány, takarító

Hauser, biztonsági őr

Hentesek – három férfi, khtonikus lények kara

Masavári, fogyasztóvédelmi megbízott

Dr. Berg, az igazgatótanács megbízottja

Vásárló

Tolvaj (csak hanggal, a színen kívülről)

Játszódik napjainkban egy élelmiszer-áruházban.

(A darabban átdolgozott formában szerepel Goethének Kleist *Kohlhaas Mihályáról* alkotott véleménye, valamint fordulatok a Kohlhaasnak címzett történeti Luther-levélből. Goethe szövegét lásd Heinrich von Kleist: *Elbeszélések*, Jelenkor, Pécs, 2001, 271-272. oldal, Földényi F. László fordítása; Lutherét ugyanott, 254-255. oldal, Márton László fordítása.)

ELSŐ FELVONÁS

1.

Kora reggel, nyitás előtt. Cigány egy kis kerek kocsit húz, rajta felmosóvödör, partvis, tisztítószerek, a partvisnyélen kisorádió fityeg, épp véget ér az időjárás-jelentés, majd zenét sugároznak. Cigány átveszi a szót a rádiótól. Eközben megjelennek a Pénztárosnők, a magazinok állványáról levesznek egy-egy lapot, azokat olvasgatják, előbb némán, aztán ki-ki fennhangon.

CIGÁNY Ma hajnaltól tartós esőre és meg-megújuló északnyugati szélre számíthatunk. A látási viszonyok korlátozottak. A hőmérséklet nappali csúcserőke 8 és 12 Celsius-fok között alakul. Az Európa fölött átvonuló nagy kiterjedésű ciklonnak köszönhetően kettős fronthatás érvényesül. A kettős fronthatás az arra érzékenyeknél számos idegrendszeri tünetet előidézhet, úgy mint alvászavar, ingerlékenység, levertség, fejfájás. A koncentrációképesség csökkenése, a reakcióidő megnövekedése. Migrénes panaszok, ízületi fájdalmak, a vércukorszint és a vérnyomás ingadozása. A kolerikus nedvek túlsúlya. A lelki béke elvesztése, indokolatlan düh, bosszúvágy és kétségbeesés. Bizalmatlanság az intézményes garanciákkal szemben. Hányinger, nyugtalanság, nehéz légzés, epebántalmak, gyomor- és vesegörcsök. Depressziós rohamok. Irracionális félelem az izgő-mozgó, apró lények tömegétől. Pókiszony, szájszárazság, vérző fogíny. Koraszülés.

VALI Borjúfejet szült a dán anya. Az orvos szakértők figyelmeztetése dacára a negyvenkét éves skanderborgi asszony úgy döntött, hogy császármetszéssel világra hozza „gyermekét”. A különös eset kapcsán kialakult vita immár egészen a dán parlamentig gyűrűzik.

JULI Rejtélyes kór támadta meg a pápaszemes medvéket a lipcsei állatkertben. A dél-amerikai medvefaj két példányának egyik napról a másikra kihullott minden szőre. A szakértők értetlenül állnak a jelenség előtt, és valamiféle genetikai rendellenességre gyanakszanak.

ILDIKÓ A Szentatya a Csillagászati Világnap alkalmából kiadott üzenetében reményét fejezte ki, hogy a természet titkainak kutatása nem csupán az emberiség kényelmét és biztonságát szolgálja, hanem a teremtett világ mind mélyebbre ható ismeretéhez is elvezet. A tudomány jó szolgálatot tehet az egyre nagyobb teret nyerő babonás tévhitiek eloszlásában, jelentette ki a katolikus egyházfő.

VALI A skanderborgi kórház előtt folyamatos tüntetést tartó radikális keresztény aktivisták azt állítják, hogy a fej démoni eredetű, és azonnali exorcizációt követelnek. A helyi rendőrség ellenőrzése alá vonta a kórház környékét, a város egyéb pontjain azonban föllángoltak az összecsapások. A borjúfej mindeközben szépen gyarapodik. Az anyatejet elfogadja, és a születése óta 250 grammot hízott.

JULI A kopasz medvék jó reklámnak bizonyulnak: egész Németországból érkeznek Lipcsébe a látogatók, hogy megtekintsék a mulatságos külsejű állatokat.

ILDIKÓ Szakértők szerint a pápai kijelentés a Los Angeles fölött a közelmúltban tapasztalt titokzatos égi jelenségekre is vonatkozhat. Az úgynevezett „Los Angeles-i égi asszony” megjelenését a NASA is vizsgálat alá vonta, miközben Los Angeles érseke óva intett attól, hogy csodajelként tekintsünk a meghatározhatatlan tüneményre.

CIGÁNY Elnéztem a felhőket magam is az este, jól meg lehet őket figyelni a kilencedikről. Onnan rálátni az egész környékre. Mintha fel akart volna borulni a lakótelep. Kikapcsoltam a tévét, aszt csak álltam az ablakban. Odafönn minden lila meg fekete, alatta meg olyan alacsonyan vágott be a nap... Álltak ott a házak, mint egy rakat veres dominó, ahogy éppen ráborulnának egymásra. Végig az egész: dam-dam-dam-dam-dam-dam...!

2.

ZÁPREL

Akkor hát... Kezdenénk. Elkezdenénk. Szép napot mindenkinek! Ezek itt a kezemben az elmúlt havi mutatók, és azt kell mondjam, kemény hónap áll mögöttünk, kőkemény hónap. örömmel jelenthetem viszont, hogy a kimutatások szerint áruházunk remek munkát végzett: az ünnepi túlkészletet a megadott irányszámok alatt tartottuk, az akciós termékek eladási statisztikái pedig a legjobbak az elmúlt félév során!

KÓRUS Nem számít, ha orkán fújja,
Megtart minket egymás súlya
Árviz jöhet, vihar várhat
Vessünk hamar vállat vállnak

ZÁPREL És ennek a kőkemény hónapnak
a kőkemény munkájáért – a munkátokért! –
szeretnék ezúttal köszönetet mondani.
Nagy volt a hajtás, sokat túlóráztunk,
több mint eleget.
De megvetettük a lábunkat kőkeményen.
Az árukereskedelem verseny,
és ha mi ebben a versenyben talpon maradunk,
az, akárki akármit mond is, eredmény.
Kőkemény eredmény!
Igenis, ez teljesítmény,
igenis ez (*kiállítás - ciccenés*) valami!

ELSŐ FÉLKÓRUS

Valami, valami, valami!!!
Valami van!
Valami kell!
Valami lesz!
Ez a siker!

ZÁPREL (*csendre inti őket*)

Hátradőlni azonban
persze most sem szabad.
Megvítettük ezt a csatát,
ám a verseny folytatódik.
És nemcsak a cégért vívtuk,
hanem önmagunkért is.
A családért vívtuk meg,
az ünnepért vívtuk meg.

Gratulálok mindenkinek,
és büszke vagyok rátok.

TELJES KÓRUS (*a capella, közösen, egyből Totya végén indít*)

Nem számít, ha orkán fújja
Megtart minket egymás súlya
Árvíz jöhet, vihar várhat
vessünk hamar vállat vállnak

ZÁPREL Rendben, emberek, azért maradjunk két lábbal a földön. Tegyük azt, ami a dolgunk: adjuk el az árut. Ami eddig történt, azt tegyük mostantól egy hatalmas zárójelbe. Elmúltak az ünnepek, és elmúlt az ünnepi roham. Ez gondot jelent vajon? Látszólag persze igen, én mégis azt mondom, hogy nem feltétlenül. Kevesebb a vásárló – azon kell elgondolkodni, hogy miképp is tudnánk a magunk hasznára fordítani ezt a helyzetet! Tehát? (*Csönd*) Senki többet? Na, kérem. Tegyük föl magunknak egy igen egyszerű kérdést: vajon mit is kínálunk eladásra? Nagyon fontos, hogy ezzel tisztában legyünk. Ha ezt tudjuk, mondhatni, nyert ügyünk van. Tehát meg tudná mondani bárki közületek, hogy mivel is kereskedünk egész pontosan? Mit adunk el vajon?

SZERÉN Ööö... Élelmiszert...

HELÉN Főképp. Üdítőitalt, ööö... Háztartási szereket...

ZÁPREL Miért jön be hozzánk bárki is, amikor mindent megtalál a kurva multinál? Mi az a plusz, amivel megvethetjük a lábunkat ezen a kurva piacon, ahol napról napra elkeseredettebb a küzdelem?

HELÉN Fúú... Zakciók?

SZERÉN Jajaja! Zakciók!

ZÁPREL Akciók mindig is voltak, jönnek és mennek. Másfél kiló lábszár, hopp! – be se kell tenned a szatyorba, hazáig kísér. Akciókkal tele van a padlás máshol is. Mit csinálunk, ha bejön ide valaki, fel-alá császkál, és forgatja a fejét a polcok között?

HELÉN Hát megkérdezzük, hogy mi van. Hogy mit keres.

SZERÉN Jajaja! Megmutatjuk neki a zakciósat. Kitevesszük a táblát. Meg meg is megkérdezzük...

ZÁPREL Pontosán! Ez az, pontosán! Megmutatjuk, megkérdezzük – *kommunikálunk* velük! Ez az, amiért mihozzánk jönnek be, ha jól csináljuk: a kommunikáció. Még csak nem is az áru az első. Mert hát áru mindenhol van, nemde? Áruval tele a padlás. A kereskedelmi siker – kommunikációs siker. Az információ az, ami mozog, és az árut is ez mozgatja. Mit is árulunk tehát?

HELÉN Ööö... Információt árulunk?
(*zene megint berobban*)

ZÁPREL Hitet árulunk, lányok!

A jól informáltság hitét!
Hogy a vevő jól informáltnak tudhassa magát!
Hogy észnél volt,
hogy odafigyelt,
és kihasználta a kedvező alkalmat.
A hosszú távú kapcsolat feltétele
a hosszú távú bizalom.
Kommunikálni, tehát tájékoztatni –
tájékoztatni, tehát beavatni –
beavatni, tehát ajánlatot tenni!
Ez a mi erősségünk.
A kurva multi
odaömleszti a sok szemetet:
vegye-vigye!
Mit tehet ezzel szemben
egy kisebb áruház?
Olyan szolgáltatást nyújt,
amely a közvetlen kereskedelmi kapcsolat
kötőerején alapszik.

A gyengeségünk az erősségünk:
hogy kicsik vagyunk, kevesen vagyunk –
erősségünk az emberi oldalunk!

ZÁPREL (*tapsol*)
Rendben, mindenki munkára hát!
Fordul a Föld, és vele a világ!

Mindenki szétszéli a dolgára.

3.

A három Pénztárosnő

KÓRUS (*mindhárman*)
Szokatlan felhők szántják az eget,
Felrajzolják a baljós jeleket.
Bámuljuk őket, s ki megfejténé,
E világra még meg sem született.

Üveggyapot-gubancok vándorolnak,
Fákon fennakadt molinók rezegnek,
Műanyag zacskók, színes celofánok,
Munkát adva a szorgalmas kezeknek.

Az orkán kiadja rettentő dühét,
Színes zászlóinkat tépi szét,
Kinn a parkoló tábláit dobálja –
Így lépünk be az Aszpirin Havába.

S e vészes szelek hozzánk terelik
Az új idők kalandorait.

Tejnél, cukornál becsesebb a hit.
Üdvözljük a bátor gondolást!
Gördülj be hozzánk, izmos karjaid
Cipeljék haza a boldog tudást!

Nyit az üzlet, megjelennek az első vásárlók.

4.

Irén, Szerén, Helén

SZERÉN Kommunikálni, tehát tájékoztatni – tájékoztatni, tehát beavatni – beavatni, tehát ajánlatot tenni! Búúú!

HELÉN Ajánlatot tenni? Fú, kemény volt nagyon a Totya, nem?

SZERÉN A kurrva multi! Odaömlszti a sok szemetet: boááá!

HELÉN Honnan szedi ezt a sok hülyeséget szerinted? Még jó, hogy a Gömböc nem hallotta, mert beszólt volna neki, az hétszentség.

SZERÉN Hitet árulunk, lányok! Hosszú távú kapcsolat – hosszú távú bizalom! Kurrvamulti, boááá!

HELÉN Na, pont a Totya beszélhetne a hosszú távú bizalomról. Tudod, nem, hogy visszajött hozzá az Emese? Előbb kirúgja a Totyát, aztán meg nem ám, hogy visszakérné magát, hanem visszajön csak úgy... Nagyon kemény.

SZERÉN Hát velem próbálná meg ezt akármelyik pasi... Sírva szedné össze a golyóit. Mint a nemecekernő.

HELÉN A nemecekernő?

SZERÉN Ja. Az.

HELÉN A nemecekernő... Attól inkább elvették a golyóit, nem-e?

SZERÉN Na, pont ilyesmiről beszélek én is.

IRÉN Jól van már. Elég lesz, lányok. Mindjárt itt van, szakadjatok le a témáról.

HELÉN Miért? Nem mondtam én semmi rosszat...

Záprel be.

ZÁPREL Szétszakad a fejem... Nem bírom a hidegfrontot. A melegfront, az rendben. A hidegfront az, amit nem bírok. Van valakinél egy aszpirin vagy ilyesmi?

HELÉN Hát ilyen izé van, főnök... Görcsoldó.

ZÁPREL Görcsoldó?

HELÉN Görcs. Női görcsoldó. De csillapít azért.

ZÁPREL Ja. Mindegy, nem érdekes, túlélem. Lássunk talán dologhoz. (*masszírozza a halántékát*) Nézzük az ügymenetet. Nos – Irén, a készletlista?

SZERÉN Rajtunk maradt a sok trappista.

IRÉN Lazítsál már, Szerén. Itt a kimutatás. (*mutatja*) A szavatossági idő figyelembevételével több kategóriára bontottam az ünnepi időszakból visszamaradt készletet. Pontos listát készítettem. Ezen visszakövethető egészen a...

ZÁPREL Igenigenigen. Nagyszerű. Átnézem, még a mai nap folyamán. (*átveszi, belelapoz*) Árleszállítások, akciók...

IRÉN Más a formátum, mint szokott...

ZÁPREL Azt látom.

SZERÉN Beszart a Excel, főnök...

IRÉN Szerén!

ZÁPREL Jól van, azt hiszem, így is eligazodom rajta.

IRÉN Majd ha a Kisgömböc visszajön, áttesz olyanba, ahogy ő szokta.

ZÁPREL A Kisgömböc... (*a halántékát masszírozza*) Szétmegy a fejem. Mi van vele, beteg még?

IRÉN Most megy vissza kontrollra. Azt mondta, utána benéz.

SZERÉN Szarul volt nagyon, de már nincs.

Kintről üvöltés.

HAUSER (*kintről*): Azt hiszem mindannyiunk érdekében jobb, ha tisztázzuk a dolgot!

TOLVAJ (*kintről*): Mit tisztázol te öreg! Tudod mit tisztázol? Nem tisztázol te semmit! Vásároltam, fizettem, aztán kész!

SZERÉN: Na, kezdődik a munkahét!

ZÁPREL Na jó, a Kisgömböc jön, amikor jön. Nélküle sem állhat meg az élet. Akciózunk, Irén?

IRÉN Akciózunk, persze. Menjen a régi sajt kifele, de akkor még a héten bele kell olcsítani egyet. Lehet húsz százalék?

ZÁPREL Te tudod, ezt rád bízom. *(a halántékát masszírozza)*

IRÉN Jó. Akkor húsz. Aztán a másik ez a tejital. Az a vaníliás.

ZÁPREL Mi van vele?

IRÉN Savanyodik. Picikét. De nem is nagyon viszi senki.

ZÁPREL Fúj. Sztornózzuk le. Lejáratos?

IRÉN Nem. Nem nagyon.

HELÉN Írjuk ki, hogy gyümölcskefír.

Kintről üvöltés.

TOLVAJ *(kintről)*: Nem tudod öreg, ki vagyok! Velem pofára estek öreg! Rátok küldöm a rendőrséget! Jogom van vásárolni, mint bárki másnak. Rohadt fasiszta burzsuj banda!

ZÁPREL Szerdáig akciózzuk, aztán lesztorozzuk. Nem? Annyit kibír, nem?

IRÉN Kinek ki.

ZÁPREL Jó. Menjen egy raklapra, feltornyozva szépen. Ízlésesen. Akkor majd elviszik. Ha szépen föltornyozzuk, viszik, mint a cukrot. Otthon is szívesebben eszed, ha szépen van terítve. Ízléssel. Lám, lám. Még valami?

SZERÉN Izé. Van hát. Jön az egér befele.

HELÉN Ne má'!

SZERÉN A Jóska kitette a ragacscsapdát, de akkor meg beleragad, aszt ott nyüszög ezerrel.

ZÁPREL Nyüszög?

SZERÉN Nyüszög.

HELÉN Mindjárt hányok.

ZÁPREL Hát oldjuk meg valahogy. Ha mérget rakunk ki, elseggel minket a köjálós. Akkor már inkább nyüszögjön.

SZERÉN Azért az se olyan frankó.

HELÉN Basszus, akkor én be nem megyek hátra!

Kintről üvöltés.

TOLVAJ (*kintről*): Ne lökdöss, tetű! Tudod, ki vagy te? Nem lesz könnyű menet, dagadt burzsuj!

ZÁPREL Valamit csak kell csinálnunk vele. Ha nyüszög, akkor nem futkorászik. Valamit valamiért. Majd a fiúk összeszedik. Irén, elintézed?

IRÉN Persze. Majd én szólok nekik.

ZÁPREL Remek, köszönöm! A sorvégeken kinn vannak az e heti szállítmányok?

IRÉN Kinn van az e heti.

SZERÉN Viheti, eheti.

ZÁPREL Ne fárasz, Szerénke! Még csak te kellesz a hidegfrontra. A sorvégekre figyeljete oda, külön szerződésünk van a kiemelt helyekre. (*el*) *Kintről* Ebből elég lesz! Nézzék meg szépen a felvételt...

TOLVAJ (*kintről*): Tetű vagy te is bazdmeg, itt tetveskedsz, meg izélgetsz másokat, ahelyett, hogy kezdenél valamit az életeddel!

HELÉN Lopott a köcsög. Fel lehet ismerni az ilyet.

SZERÉN Aha. Szerintetek?

HELÉN Ööö... Dévédét. Melgibsonososat.

SZERÉN Dévédé. Irén?

IRÉN Tudom én? Pia. Kis üveg pia.

SZERÉN Dévédé, pia. Írod?

HELÉN (*elővesz egy blokkötömböt*) Felírtam. Hozzád mit?

SZERÉN Ööö. Koton?

IRÉN Jaj, Szerén!

HELÉN Bírnád, mi? A Jóska ráhúzná odabenn a fejére...

SZERÉN Írjad, hogy koton. Az ilyenek azt lopnak. Nincsen hova tenni nekik a tesztoszteronjukat.

HELÉN Koton... Dévédé, pia, koton.

SZERÉN Azért a Jóskával még szerencséje van.

IRÉN Már miért?

SZERÉN Hogy nem a Gömböc kapta el.

HELÉN Fú. Az tényleg. Az aztán leharapta volna a fejit.

SZERÉN Emlékszetek? Nála a múltkor se volt vámvizsgálat. Kameranézés, meg ilyesmi. Leüvöltötte a pasi fejét. Kinn, a vevősor előtt. Nem volt semmi tisztelt uram, meg semmi, hogy szíveskedjék így meg úgy. Semmi lacafaca.

IRÉN Igen, az kemény volt.

SZERÉN Még a gatyáját is letolatta volna vele. De a szerencsétlen is kipakolt inkább mindent. Gurultak szanaszét a kis konzervek! Szardellakarikák!

HELÉN Nem szerencsétlen az. Szemét genyók. Azért csórnak, mert rá vannak izgulva. Nem ám kifli kell nekik, meg tejföl, ugye. Nem a vacsorára gyúrnak.

SZERÉN Hát nem. Szardellakarikák...! Fúj. Azt hittem, ott megyek le hídba mindjárt.

HELÉN Mert ha azért csinálnák, hogy éhesek, még azt mondanám, hogy okés. De nem ez a szitu.

SZERÉN Nem éhesek?

HELÉN Tudod, mik ezek? Perverzek szerintem. Kleptomániákusok. Erre izgulnak föl. Szerintem.

SZERÉN Mire? Szardellára?

IRÉN Na jól van, lányok, kezdetek fárasztóvá válni. Cigiszünet.

5.

Cigaretázásra kijelölt hely. Hauser érkezik, a kezét törölgeti. A kezdő szövege alatt megjelenik Helén, Szerén és Irén.

HAUSER *(a közönség felé)* Bejön hozzám a főnök. A Záprel Totya. Dolgozom a fickón, kezd már elég szarul kinézni. Kérdezi a Totya, hogy mi van. Mondom, kihívtam a jardot, jegyzőkönyv, a szokásos. Meg hogy egy dévédét lopott el. A Passiót, a Melgibsontól.

HELÉN Háááh! Melgibson! Ugyeugye?

SZERÉN Nagyon tudsz te, Helén. Vezetsz már rendesen.

HAUSER Aszondja a Totya, hogy most már úgy is néz ki a csávó, mint a jézuskrisztus. Mondom neki, hogy hát megbotlott szegény. Kértem, hogy nézzen a lába elé, ő meg direkt nem nézett oda. Beütötte csúnyán a fejit. Tudják, mit mond erre a Totya? Megkérdezi, hogy hányszor ütötte be. Pofám leszakad. Hogy hallani akarja a részleteket...

SZERÉN Ne már! A főnök?

HAUSER Eddig sose csinált ilyet. Sosem akart tudni semmit, ha volt egy kis baleset. Csak hümmögött meg krákogott összevissza. Most meg kérdezi, hogy hányszor ütötte be az orrát. Mondom, hát hányszor. Kétszer-háromszor. *(vállat von)* Ötször-hatszor.

HELÉN Most komolyan ezt kérdezte a Totya? Ne már.

HAUSER *(még mindig a közönség felé)* Mondom, hagyjuk már ezt. Megbotlott, elesett. Örüljön a gecki, hogy nálunk még nincsen saría. Akkor a kezit is le kellett volna vágjam. Na, szóval ennyi. A vége felé már nem pampogott a kis görény.

SZERÉN Visszajött hozzá az Emese. Azóta ideges a Totya. Amikor elment, akkor volt nagy tragédia, meg minden. Most meg visszajött, hogy újrakezdik, nulláról. Jó vicc. Igazából nincsen olyan, hogy nulláról, nem? Mi az, hogy nulla?

HAUSER Az szerintem nem is szám.

HELÉN Azt hiszi a Totya, hogy újjászületett, közben meg nincs is újjászületve, aztán ettől van benne a fesző. Szerintem. Hogy boldognak kellene éreznie magát. Aztán nem érzi, vagy nem úgy. Nem pont úgy.

SZERÉN De attól még mindig nem értem, hogy miért lett kíváncsi rá, hogy a Jóska hogyan rendezte le a fickót. A Totya nem olyan.

HELÉN Na ja. Ha olyan lenne, akkor meg bement volna ő is csavarni a tökén egyet-kettőt, nem?

HAUSER Arra se való akárki! A cipész maradjon a kaptafánál. Figyelj, Irénke, kiraknám záraskor a ragacscsapdákat, aztán reggel összeszedjük őket. Jó?

HELÉN *(megborzong)* Na, jó. Akkor én holnap megvárlak titeket kinn a parkolóban. Be nem megyek addig...

HAUSER Ugyan már. Összeszedjük, aszt jól van. Öt perc az egész.

HELÉN Nem az öt perc, Jóska. Csak az, hogy én ezt nem bírom.

SZERÉN Rosszul van a Helén tőlük.

HAUSER Mitől? De hát még nem is büdösek.

HELÉN Élnek, Jóska, hát nem érted? Élnek.

HAUSER Pont ezen próbálunk segíteni.

HELÉN Bazdmeg. Jaj, bazdmeg, bazdmeg...

Ütemnyi csönd, Hauser értetlenül a többiekre pillant, amikor nyílik az ajtó. Megjelenik Kisgömböc, a retiküljében keresgél.

KISGÖMBÖC Szevasztok, basszus, otthagytam a cigim. De súlyos nap ez. Szétmegy a fejem. Adjon már valaki egyet!

IRÉN Á, Gömböc!

SZERÉN Szia, Gömböc!

HAUSER *(cigarettaival kínálja)* Ez jó lesz?

KISGÖMBÖC Jó hát. Kösz. *(rágyújt)*

IRÉN Na mi az? Mit mond az orvos?

KISGÖMBÖC Á, nem tudnak semmit. Azt mondják, nem mutatnak semmit se az eredmények. Hogy csak kimerültség, meg hogy pihenjek. Jó vicc. A Totya benn van?

SZERÉN Bennek benn.

KISGÖMBÖC Meg ez az idő is. Kiborít teljesen. Felnézel az égre, és szédülni kezdesz. Hányinger.

CIGÁNY Esténként elnézem a felhőket a kilencedikről. Onnan nagyon jó a kilátás. Látom az egész lakótelepet, de még a főútig is ellátsz, meg azon túl is. És akkor olyan, mintha egy rakat dominó állna egymáson, és éppen borulna fölfele! Elszédülök tőle teljesen.

KISGÖMBÖC Mondom én. Nem lehet kibírni.

CIGÁNY Nem tudom, nekem valahogy mégis tetszik. Jönnek a fények, olyan furcsa, alacsony szögben süt be a nap, olyan lilás-vöröses, és akkor mintha dőlni kezdene minden. Mint a dominók.

HELÉN Tisztára mint egy filmen.

HAUSER Az a vicc benne, hogy ami ijesztő... Hát azért abban is lehet valami kraft, nem? Abban, ami félelmetes. Nem? *(csönd)* Mint amikor húst klopfolsz. Nem?

HELÉN Ja. Mint a Passióba. Bár én azt nem annyira szeretem.

SZERÉN Szerintem az azért súlyos. Nem is ijesztő, inkább gusztustalan. Mi abban a jó?

HAUSER Nem az, hogy jó. De ha a Passiót nézed, akkor egy filmet nézel. Úgy van megcsinálva, hogy mégiscsak szép legyen. Nem úgy, hogy tetszik, de mégis valahogy... Valahogy muszáj nézni.

SZERÉN De mit? Ahogy keresztre feszítik?

CIGÁNY Én értem, hogy mire gondol a Jóska.

HELÉN Én nem is tudom. Ami ijesztő meg ronda, az hogyan lehet szép?

IRÉN A Passió azért más, mert több minden van benne. A Passióban van szomorúság is. Nem csak a trancsír.

HELÉN Mondjuk, tanulságosnak tanulságos. Hogy látni, hogy milyen volt a Jézuskrisztusnak. Hogy tényleg milyen kemény volt. De azért nem az esetem...

KISGÖMBÖC Szívem, neked az is bőven sok, ha randán beszélnek egy moziban. Igaz, te valamiért olyankor is a szemedet takarod el...

IRÉN Igen, van benne valami szomorúság... A Szűzmáriában. Nem? Addig ijesztő, onnan meg tisztára szomorú. Hogy ott a fia a keze között, ő meg végignézi. És ettől szép, nem csak a veréstől.

HAUSER Mondjuk ha az anyja ott van, én se ütöm meg egyiket se.

KISGÖMBÖC Tudod, mit, Jóska? Ha legközelebb elkapsz valakit, tegyél a fejére töviskoszorút, bazmeg. Akkor aztán olyan szép lesz, hogy még belépőt is szedhetsz rá. *(elnyomja a cigarettát)* Na jó. Nekem most a Totya kell. Merre van?

IRÉN Elöl a boltban.

Kisgömböc el.

HAUSER Húha. Töviskoszorú. Hú, de paprikás ma.

HELÉN Nincs jó napja, az látszik.

SZERÉN *(cinkosan összenéz Helénnel)* Gurult, gurult a kisgömböc, gurult, gurult...

HELÉN Gurult, gurult hegyen-völgyön át, egészen addig, amíg...

SZERÉN Egészen addig gurult, amíg szembe nem találkozott...

HELÉN ...Záprel Totyával!

MINDKETTEN Hamm, bekapta!

6.

A három Pénztárosnő, mindegyik pénztár előtt vevősor. Mindenki lassított felvételként mozog. A Pénztárosnők a szövegük alatt elhúznak egy-egy árut az érzékelő fölött, úgy, hogy a szövegrész végén pittyen a leolvasó.

VALI

Rohanó felhők, hamuszürke ég –
leplet borít ránk az égi szürkesség.

JULI

Kinn elrejtőzik minden, ami él –
a kirakatokat csapkodja a szél.

ILDIKÓ

Az orkándzseki, a gyapjúkabát
behozza a nagy eső szagát.

VALI

Itt benn meleg van, szellős és világos,
rajtunk keresztül lélegzik a város.

JULI

Itt benn az ember emberrel rokon,
s rendet talál a tömött polcokon.

ILDIKÓ

Ellenszegül az elemek szavának,
a nehéz napokra betáraz magának.

7.

Záprel az anyagmozgatókkal, akik egy targoncán konzerveket hoznak.

ZÁPREL *(a halántékát masszírozza, végig a jelenet során)* ...a hidegfrontot nem. A melegfront elmegy, a melegfrontot meg sem érzem, de a hideget nem bírom egy ideje. Újabban nagyon megkínlódom vele. Akkor ide. Ide.... Ide... Ide... Ide szépen betoljátok, és aztán innen szórjuk ki oda meg oda, a sorok végébe. Jó? Hát akkor rajta. Rajta, rajta!

Az anyagmozgatók nekilátnak.

KISGÖMBÖC Helló, főnök. Már nem tudtam, hol lehetsz. Kerestelek mindenütt, a végén meg kiderül, hogy dolgozol.

ZÁPREL Hát dolgozom: bocsánat. Jobb híján. Meggyógyultál?

KISGÖMBÖC Á, lószart. Csak már így is eleget lógtam otthon, nem? Gondoltam, beugrok. *(az anyagmozgatók felé biccent)* Hát ezek meg mi a túrót csinálnak itt?

ZÁPREL Hogyhogy mit? Pakolnak.

KISGÖMBÖC Azt látom, de miért *ezt* pakolják?

ZÁPREL Szerződés van a sorvégekre. Tudod: *kiemelt helyek*.

KISGÖMBÖC Nem mondod. De miért fullosan? Ki kötött fullos szerződést a sorvégekre?

ZÁPREL Nem tudom. Biztos az Irén intézte. Amíg nem voltál benn.

KISGÖMBÖC Az Irén ilyen idióta szerződést kötött? Azért megnézném előtte.

ZÁPREL Ha gondolod. Ezért jöttél be? Hogy megnézd a sorvégeket?

KISGÖMBÖC Hát nem pont ezért. Tegnap kaptam. *(elővesz egy levelet)* A számviteltől.

ZÁPREL Mi az?

KISGÖMBÖC Egy frankó kis levél. Magyarázós levél.

ZÁPREL Micsoda?

KISGÖMBÖC Hát ilyen megmagyarázós levél. Tudod, megjött az utalás. A programozós melóért. Amit az ünnepek előtt csináltam.

ZÁPREL Persze, már ideje volt. És mi a baj?

KISGÖMBÖC Mi a baj? Az a baj, hogy ez így egy eléggé nagy átbaszás. Dolgozok egy hónapot a cuccon, a rendes napi meló mellett, és akkor ez van.

ZÁPREL De mi van? Megegyeztünk a díjazásban, nem?

KISGÖMBÖC Meg, persze. Meg hogy külön szerződésben fizeted ki.

ZÁPREL De megjött a pénz, nem?

KISGÖMBÖC Meg, de mennyi?!

ZÁPREL Na, mutassad csak. *(átveszi a levelet)* Tisztelt izé satöbbi. Pam-pam-pam – ...kelt levelére tájékoztatásul közlöm, hogy a megbízási szerződéséhez tartozó nyilatkozatot ugyan még tavaly töltötte ki, de a szerződés idén került az osztályunkra, így adóját az idei jogszabályok alapján kell levonnunk. Ön az általános szabály szerinti adóelőleg-levonást jelölte meg, s ennek értelmében a bruttó összeg 90%-a képezi az adó- és járulékalapot. Az idei évtől azonban érvénybe lép egy adóalap-kiegészítés is, amely az adóalapot további 27%-kal növeli. Tehát a 132.000 forintnak az adóalapja 118.800 forint, plusz ennek a 27%-a, azaz 32.076 forint. Ebből következően az Ön teljes adóalapja 150.876 forint.

KISGÖMBÖC Százötven az adóalap. Százharmincas kifizetés után. Vágod?

ZÁPREL Várj egy kicsit. Ööö. Az általános szabály szerinti adólevonás pedig a magasabb adókulcsot jelenti, ami idén 32%. Mindezt figyelembe véve 48.280 forint adólevonásra került sor, amihez hozzájárul még 4 plusz 2% egészségbiztosítási járulék, valamint 9,5% nyugdíjjárulék. Ez utóbbi két tétel – melyek alapja csak az említett 118.800 forint – összesen 14.880 forint, amely a 48.280 forint adólevonással együtt csökkentette a fizetendő összeget.

ZÁPREL Megértésében bízva, tisztelettel satöbbi.

KISGÖMBÖC Vágod, basszus? Százharminckettő bruttóból maradt hatvankilenc. Mindezt figyelembe véve. Szerinted normális ez?

ZÁPREL Nem, szerintem sem normális. Nem normálisak az adószabályok. De én mit tudok ezzel csinálni?

KISGÖMBÖC Abban egyeztünk meg, hogy száz nettót kapok. Hogy így hozzátok ki.

ZÁPREL Abban egyeztünk meg, de látod, hogy idén került be a szerződésed a rendszerbe. És az új évtől változott az adózási rend. Erről aztán tényleg nem én tehetek.

KISGÖMBÖC Nem, erről nem tehet senki sem. Csak én szopok egy nagyot.

ZÁPREL Ami pénz volt rá, azt kifizettük. Az adótörvényeket meg nem én hozom. Ha nem tetszenek, menj el szavazni, válassz egy másik kormányt, az majd másfajta törvényeket hoz.

KISGÖMBÖC Bazd meg, Totya. Most komolyan beszélsz? Nem hiszem el.

ZÁPREL De hát mit nem hiszel el, a fenébe is?

KISGÖMBÖC Például azt, hogy ennek az egésznek el kellett feküdnie idénig. Hogy ennyit tököltetek vele. Kész voltam a melóval november elején.

ZÁPREL Igen, aztán elkerült a központba, a gazdasági osztályra, aztán most ért vissza. Mégis, mi a túrót csinálhattam volna?

KISGÖMBÖC Mozdulhattál volna, Totya. Rámozdulhattál volna november elején. Aznap, amikor leadtam a munkát.

ZÁPREL Rámozdultam, amikor tudtam. Jöttek az ünnepek. Meghalni se volt időnk.

KISGÖMBÖC Már bocsánat, de meghalni *nekem* nem volt időm. Végignyomtam a műszakokat, túlóráztam is, és emellett megcsináltam ezt a kurva programfejlesztést. Amit, megjegyzem, biztosan gyorsabban és profibban megcsinált volna egy külsős cég. Ötször ennyiért, Totya. Hatszor ennyiért.

ZÁPREL Nézd, szerződést kötöttünk. Megegyeztünk az árban. Te elvégezted a melót, én kifizettem a pénzt. Az, hogy a szerződésed az idén került oda a gazdaságisokhoz, az nem az én saram. Viszmajor.

KISGÖMBÖC Viszmajor, Totya? Viszmajor? Eszem-faszom megáll. A kezedet adtad rá, Totya!

ZÁPREL Hát ezt most már én nem hiszem el. Most mit akarsz? Harmincat buktál a bolton? (*hallgat*) Tudod mit, odaadom. Gyere, kimegyünk az automatához, most rögtön kiveszek neked harmincezeret! Komolyan mondom. Nem vicc. Odaadom kézbe. Gyere.

KISGÖMBÖC Baszódj meg.

ZÁPREL (*csöndesebben*) Komolyan beszélek. Gyere, tényleg odaadom. Aztán zárjuk le ezt az ügyet. (*hallgatás*) Na, gyere. Ha ez boldoggá tesz, kiveszem, és kész-passz. Nem érek rá sokáig. Még ezer dolgom van ma.

KISGÖMBÖC De nagy egy görény vagy te.

ZÁPREL Aha. Értem, görény. Legörényezel. Te szaros harmincezerért átharapod akárkinek a torkát, Kisgömböc?

KISGÖMBÖC Neked szaros, bazmeg. Tudod jól, hogy mennyit viszek haza. Nagy egy görény vagy.

ZÁPREL Jó, ha görény, akkor görény. Túlélem. De azért beszéljük már meg ezt a dolgot. Mert itt nem ám a harmincezerről van szó. Nem bizony.

KISGÖMBÖC Nem-e?

ZÁPREL De nem ám. Sőt, még az is lehet, hogy igazad van. Elvégezted a melót, és kevesebbet kaptál, mint amire számítottál.

KISGÖMBÖC Mint amit megígértél, Totya. Nagy kettő.

ZÁPREL Kevesebbet kaptál, rendben. Szar ügy. De itt akkor sem erről a nyomorult harmincezerről van itt szó szerintem. Hanem arról, hogy elfogadhatatlan, amit csinálsz. Nekirontasz bárkinek bármiért. Azt csinálod. Meg se mukkan, te meg már ugrasz is neki.

KISGÖMBÖC Aha. Értem. Átnyomtak harminc ronggyal, és még én vagyok a hunyó. Érdes a modorom, mi?

ZÁPREL Ne haragudj, nem vagyok humoromnál ma. Arról van szó, Kisgömböc, hogy nehéz veled együttműködni, épp az ilyen jelenetek miatt.

KISGÖMBÖC Mégis, mit kellett volna csinálnom? Jó pofát vágnom az egészhez? Még meg is köszönöm talán?

ZÁPREL Nagyon kérlek, hogy ne gúnyolódj. Most ez az, ami nagyon nem hiányzik. Mi idebent éppenséggel kidolgoztuk a belünket az ünnepek alatt. Kőkemény volt. Tartottuk a frontot éppenséggel.

KISGÖMBÖC Ja, tartottad. Az Irénnel.

A háttérben elhallgat a pittyegés, a háttérfigurák mozdulatlaná válnak.

ZÁPREL Ha tudni akarod, éppenséggel az Irénnel. Ő vette át a munkádat, és nem volt neki sem egyszerű.

KISGÖMBÖC Nem volt egyszerű. Jól dolgozott az Irén?

ZÁPREL Na, *most* hagyjuk ezt abba.

KISGÖMBÖC Jól dolgozott, Totya?

ZÁPREL Befognád végre a szád?

KISGÖMBÖC Most mit vagy úgy oda? Csak megkérdeztem, hogy milyen volt az Irénke. Nem gondoltam semmi rosszra. Totya.

A háttér újra mozogni kezd, pittyegés folytatódik.

ZÁPREL Irén kőkeményen dolgozott. A te munkádat is ő látta el, úgyhogy most nagyon szépen kérlek...

KISGÖMBÖC Merthogy én meg feküdtem odahaza. Beteg voltam, ha nem tűnt volna fel. Azért nem dolgoztam. Kőkeményen.

ZÁPREL Beteg voltál.

KISGÖMBÖC Bazmeg, beteg voltam. Hozok neked igazolást! Holnap megyek kontrollra, bazmeg, ide dugom az orrod alá!

ZÁPREL Azt hiszem, neked nem a belgyógyászatra volna szükséged, Kisgömböc.

KISGÖMBÖC Mi van?

ZÁPREL Az van, hogy szerintem keres egy normális pszichiátert. Nem bántásból mondom. Itt neked föl kellene tárni egy-két dolgot. Ezt teljesen komolyan gondolom.

KISGÖMBÖC Na jó, ebből elég. *Most* hagyjuk abba. Szia, Totya. És kösz a megértést. Kösz mindent, nagyon. (*el*)

8.

HENTESEK

Tél tábornok

nem adja meg magát

szembefordul

elzuhan

a hóban

hatalmas, véres angyalkát kaszál

rajzol a hóba

Tél tábornok

rózsaszín angyalszárnyakat

A hús dolgozik

a hús nem pihen

a hús nem halott tárgy, nem halott anyag –

A hús lélegzik, a hús figyel

a hússal vigyázni kell!

9/a

HAUSER A Henteseknél kezdődik mindig.

SZERÉN Hát persze, hogy. Hentesáru. Valaki kibontja a nejlont, és beleszagol.

HELÉN Fúj! Ne már! Mindjárt rosszul leszek.

HAUSER Én azért nem értem az ilyet. Minek szagolgtatja? Neki sem lesz jobb attól, nem?
(szünet) Büdös nagyon?

SZERÉN Nagyon? Mi az, hogy nagyon? Egy hús vagy büdös, vagy nem büdös. Ha egy kicsit büdös, akkor az már épp eléggé büdös.

HELÉN Ne már. Nem bírom ezt.

HAUSER(nevet) A Hentesek, mi? Elfelejtik a lábszárvédőt, mi?

SZERÉN El hát.

HELÉN Micsodát?

SZERÉN A lábszárvédőt. Úgy teszik ki a hétfévi árut, hogy elfelejtik átmosni. Tudod, ecetes vízzel.

HELÉN Na, most már tényleg hányok.

9/b

IRÉN Te jó Isten! Jóságos istenem...

ZÁPREL Én nem tudom, mi lesz itt. Most beszéljek a Hentesekkel? Mégiscsak náluk történnék folyton ezek a dolgok. Leülök velük. Ha ugyan lehetséges.

IRÉN Te jó Isten... Fú. (megborzong) Ne beszélj velük. Fölösleges. Inkább a vevőket kell ilyenkor utolérni. Beszélni kell velük, még mielőtt teljesen begőzölnek.

ZÁPREL Beírnak a panaszkönyvbe. A Vásárlók Könyvébe... És olyankor egy-egy újabb akta nyílik. Egy újabb kurva akta. És előbb-utóbb hétszentség, hogy rám húzzák a vizes lepedőt.

9/a

SZERÉN Közben meg mindegyik azt kiabálja, hogy azonnal megy a fogyasztóvédelemhez. Megáll az ész. Ha beleír, akkor minek megy a fogyasztóvédelemhez? Ha meg úgyis odamegy, akkor meg minek ír bele?

HELÉN Beszélni kell velük, megnyugtítani valahogyan. Ajándékcsoomag, vagy ilyesmi. Bónuszpontok. Csak hát olyan gyorsan felhúzzák magukat. Üvöltenek egy sort, és elrohannak.

HAUSER A buzik

SZERÉN Neked kellene beszélni velük, Jóska. Két nagy pofon csodákra képes.

HAUSER Csodákra bizony. Kézrátétellel gyógyítok.

HELÉN A Hentesek... Mondanak ilyenkor egyáltalán valamit?

SZERÉN Hát nem sokat. Tudod, milyenek.

HELÉN (*halkan*) Fú. Tudom. Nem nagyon bírom a Henteseket.

HAUSER Ja, olyan maguknak valók. De hát ők is csak a munkájukat végzik... (*elhallgat*)

HENTESEK

Kockás pléd a térdén
Tél tábornok
kezében biblia
a kandallóban tűz lobog
díszkard a falon
a falakon táncol a láng
a tábornokné behozza a délutáni teát

Olvad a hó
és olvad a hóban a hús
nézik az ablakból az esőt
életük tavaszán
nézik az ablakot –

A tavasszal vigyázni kell
mert föltámad a hús
a hús nem halott!

9/c (*a dohányzásra kijelölt helyen*)

CIGÁNY Kapitulált, így mondták a rádióban. Nem hiszem el. Tél tábornok kapitulált!
Kezdjük ott, hogy nem is volt tél az idén.

KISGÖMBÖC Pont ettől kapitulált, nem?

CIGÁNY Kapitulálni akkor lehet, ha ott van az ember valahol. Ha harcol valamiért.
Kapitulálni – letenni a fegyvert. Megadni magát. Nem?

KISGÖMBÖC Ugyan már, Cigány, ki harcol itt? A tél az tél. Az nem harcol. A tél az van és kész.

CIGÁNY Vagy éppen nincs.

KISGÖMBÖC Vagy éppen nincs. Mint most. Csak ez a hülye eső. Meg a szél. Jaj, Cigány, már megint nincs nálam bagó.

Cigány megkínálja.

9/b

IRÉN (*odalép hozzá, megsimogatja a hátát*) Nem a világ vége azért. Túléljük valahogy.

ZÁPREL Túléljük. Mi az, hogy túléljük? Nekem kell majd odaállnom a szőnyeg szélére a bírságok miatt. Nekem, nem másnak.

IRÉN Ha oda kell állnod, hát odaállsz. Nem lesz semmi baj. Legföljebb kapsz egy kis fejmosást.

ZÁPREL (*elhúzódik, Irén követi*) Egy kis fejmosást. Kösz szépen. Tudod, milyen ez. Sokan figyelik ezeket a kis fejmosásokat. Hátha legurul vele maga a fej is.

IRÉN Jó boltvezető vagy. Ne aggódj.

ZÁPREL Lehet, hogy az itt kevés. Itt nem elég, ha jól csinálod a dolgodat. (*odébbhúzódik*) A hátadat is védened kell. Figyelni kell, hogy mi történik a hátad mögött, érted?

IRÉN (*utánalép*) Nem történik a hátad mögött semmi. A hátad mögött itt vagyok én. Kitől tartanál?

ZÁPREL Nem is az, hogy innen bentről. De odafönn sokan nem bánnák, ha beleszaladnék egy nagyobb pofonba.

IRÉN (*mosolyogva*) Nagyobba, mint a Hauser Jóskáé?

ZÁPREL (*elmosolyodik*) Hát annál egy kicsit nagyobbba. Tényleg hülye ez a Hauser. Neki se kéne sportot csinálnia ebből.

IRÉN Az mondta, megkérdezted tőle, hogy hogyan rendezte le a fickót. Tudod, aki dévédét lopott. Mi ez az egész, Totya?

ZÁPREL Tudnom kell, hogy pontosan mi folyik itt. Mert ha a Jóskával elszalad a ló, végül csak én viszem el azt a balhét is.

9/c

CIGÁNY Hallottam, hogy összehalhéztatok.

KISGÖMBÖC Hallottad?

CIGÁNY Ja.

KISGÖMBÖC Hát össze. Megáll az eszem. Én csak meg akartam beszélni a Totyával, mondom neki normálisan, de érted, normális emberi hangon, mint ahogy most veled beszélek, hogy figyelj már, kedves Totya, mi a faszom van ezzel a kifizetéssel, miért nem kapom meg azt, amiben megállapodtunk, amikor pedig meló mellett meg meló után dolgoztam ezen a munkán, ezen a programozós izén, tudod...

CIGÁNY Tudom.

9/b

IRÉN Fejed?

ZÁPREL Megvagyok. Ez a kurva hidegfront... A meleget még kibírom, de a hidegfront...

IRÉN Tudom. *(megmasszírozza Záprel halántékát)* De téged régebben nem érdekelték az efféle részletek. Sőt, nem is akartál tudni róluk. *(szünet)* Mi történik veled, Totya?

ZÁPREL *(odébbhúzódik)* Tényleg nincs semmi baj. Egy kicsit fáradt vagyok így, az ünnepek után. Ennyi az egész.

IRÉN Emesével... jól vagytok?

ZÁPREL Kösz, jól. Minden oké.

IRÉN Persze semmi közöm hozzá. Sőt, szerintem pont így a jó, hogy megint összejöttetek. Csak ha bármi volna...

ZÁPREL Nem, kösz. Tényleg nincs semmi gond. Kezdünk belerázódni a dologba. Előbb-utóbb visszatalálunk a régi kerékvágásba. Illetve hát az újba...

IRÉN Az jó.

ZÁPREL Igen, belerázódunk.

IRÉN Emese is... jól van?

ZÁPREL Jól, persze. Minden oké.

IRÉN Az jó.

9/c

KISGÖMBÖC És akkor az ember kidolgozza a belét, de frankón, még ki is dőltem a végére, és erre az a vége, hogy én kavarom itten a szart, meg hogy nem lehet velem együtt dolgozni. Ha nem, hát nem. Amúgy meg ha mondjuk itt vagyok, és együtt dolgoztunk volna, akkor nem ülnek azon a szaros papíron ennyit, az hótziher!

CIGÁNY Ja. Gondolom.

KISGÖMBÖC Meg hogy nem ő hozza az adótörvényeket. Hogy menjek el, válasszak más kormányt. Hát az eszem megáll! Most ez az én főnököm, érted? Mihez kezdjen az ember az ilyenekkel? Viszmajor. Azt mondja, viszmajor. Meg hogy majd ad nekem harmincezret – a sajátjából!

CIGÁNY Ezt mondta tényleg?

KISGÖMBÖC Ezt bizony. Most mi lehet szerinted az ilyeneknek a fejében? Átvág a palánkon, és aztán még fel is mosatná veled a padlót? Én meg elküldtem a jó édes anyjába a harmincezrével. Miért, te mit csináltál volna?

9/b

ZÁPREL Csak tudod, most kicsit nehezebb minden. Most jön ki idebenn mindenki a gőz. Az lenne pont a furcsa, ha nem így lenne.

IRÉN Hallottam, hogy kiakadtál a Gömböcre.

ZÁPREL Hát mert hülye az a nő! Nem komplett. Jó szervező, oké, de egész egyszerűen elviselhetetlen. Annyira, de annyira tudja, és mindenkinél jobban tud mindent. És ezt érezteti is mindenkivel.

IRÉN *(közelebb húzódik)* De most mi volt? Mit akart tőled pontosan?

ZÁPREL Valami hülye megbízási szerződés. Kevesebbet kapott, mint amire számított, mert időtől változtak a szabályzók... Tökmindegy. Nem lehet vele semmit normálisan megbeszélni. Üvöltözött. Kinn a boltban, mindenki előtt. Velem, a saját a beosztottam!

IRÉN Sosem érezte, hogy hol van a helye. Mindig is előbbre tolakszik pár lépéssel.

ZÁPREL Egyszerűen nem lehet így dolgozni. Emberek között van, az Isten szerelmére! Ez már kicsit beteges szerintem. Nem is kicsit.

IRÉN Tudod, mit, Totya? Ha akarod, én majd beszélek vele. Benn van még valahol. Hátha lecsillapodik...

ZÁPREL Nem tudom, hogy jó ötlet-e.

IRÉN Beszélgetnék vele. Semmi extra.

ZÁPREL Nem, azt hiszem, inkább nem akarom. Ez az én dolgom, én vagyok a főnöke. És ez a bolt is az enyém még. Majd én rendezem vele ezt a dolgot. Jó? Jó? Jó.

9/c

KISGÖMBÖC És a végén még volt pofája azt mondani, hogy menjek el pszichiáterhez! Érted? De most őszintén: szerinted mit lehet egy ilyen helyzetben csinálni?

CIGÁNY Nem tudom. De hát akkor is ő a főnököd. Nem nagyon ugrálhatsz, mert előbb-utóbb ráüt a fejedre.

KISGÖMBÖC A Totya? Próbálja csak meg. Egyébként sunnyogni fog szerintem. Tudja ő is nagyon jól, hogy mennek itt a dolgok. Felőle akár össze is dőlhetne ez az egész kupleráj.

CIGÁNY Lehet, hogy nem kéne akkora ügyet csinálnod belőle. Buktál rajta persze, és részben a főnök sara, de akkor is... Mindenkinek jobb, ha nem durvul be a dolog.

KISGÖMBÖC Nem érted, Cigány, hogy itt az elvről van szó? A Totyának a vállvonogatásáról van szó. Arról, hogy szalmaszálat nem tesz keresztbe, ha éppen nem ég a feje fölött a ház. Ha túlórázni kell, jó vagyok neki, ha rendbe kell tenni a dolgokat, akkor is jó vagyok neki. De arra nem képes, hogy elém álljon, és azt mondja, hogy sajnálom. Egy

gesztusról van szó, érted? Arról, hogy annyit lássak, hogy nem csak igavonó baromnak vagyok itt.

CIGÁNY Ez túlzás azért. Nézd a másik oldalról. Neki sem egyszerű...

KISGÖMBÖC Tudom, hogy neki sem egyszerű. És tudod, mit mondok én erre? Pont leszárom. Hogy nem érdekel. Mi közöm hozzá, hogy tavaly szétmentek az Emesével, most meg összejöttek utána. Örülök, gratulálok, sok boldogságot nekik. Mondjuk, az Irén mellette állt a Totyának, ami azt illeti, talán szorosabban is a kelleténél. De persze, oké – oké, ehhez sincs semmi közöm. Magánügy. Viszont ami itt folyik a boltban, az rám is tartozik, nem? Sőt, minél többet viszek a hátamon, annál több tartozik rám. És hadd mondjam el, hogy én sem hozom be a boltba a magánügyeimet. Kívül hagyom őket az ajtón.

A három Pénztárosnő megjelenik az utolsó mondatok közben.

VALI

Vigyázz, vigyázz! mert ezen az ajtón
nem hagyhatsz kívül semmit, jól tudod!
Amid csak van, mind itt van, idebent –
ott kinn csupán a szél örvénye zúg.

JULI

Odakünn már készül a vihar.
Vigyázz, vigyázz! A hentespultok mélyén
újra dobogni kezd a marhaszív!

ILDIKÓ

Adjatok egy cigit. Elmondjuk cserébe
a kisgömböc tanulságos meséjét.

KISGÖMBÖC Nekem nincs cigim. KérjeteK Cigánytól. *(el)*

VALI

Nincs cigije és dohányozni jár.
Nincs egyebe, csak a büszke öntudat.
Nincs hatalma, csak a fene lendület.
Nincs senkije — ó, nagyon köszönöm!

Cigány megkínálja őket cigarettával. A Pénztárosnők rágyújtanak.

JULI

Jó cigaretta. Köszönjük, Cigány.
Aromás, könnyű, mégse mentolos.
Az ízlésed figyelemre méltó.

ILDIKÓ

Elnézünk, ahogy kora reggelente
fölmosol a bejárat előtt.
Szorgos kézzel, és mindig gondosan.

VALI

Alapos és figyelmes férfi vagy.
Annyit mondunk, tartsd nyitva a szemed.

JULI

A vihar, mely a kapunkon dörömböl,
nem marad kívül féltett falainkon.
Előbb vagy utóbb eljön az idő.

ILDIKÓ

Előbb vagy utóbb meredek utak
nyílnak meg, s ami lendületbe jön,
bajos lesz ismét megállítani.
A kiscigány meséjét ismered, nem?

VALI

Feltehetően ismered, Cigány.
És köszönjük a finom cigarettát.

CIGÁNY Ugyan. Szóra... Szóra sem érdemes.

10.

Záprel egyedül, mobiltelefonon beszél.

ZÁPREL

Halló. Szia, édes.
Igen, én vagyok.
Hát persze, hogy én.
Igen, idebent.
Ó, nem, nincsen semmi,
semmi különös, csak
gondoltam, felhívlak.
Á, bolondokháza.
Telefonban hosszú.
Este elmesélem.
Rosszkor hívtalak?
Visszahívlak később.
De nem, nem, komolyan.
Amúgy sem akartam,
csak a hangodat...
Na, igen.
Hát persze.
Jó, akkor siess.
Nem, nincs semmi baj.
Este majd mesélek.
De tényleg nincs semmi,
semmi különös.
Semmi.
Akkor este.

Én is.
Semmi baj.
Szia.
Tényleg semmi.
Semmi baj.
Szia.

11.

Benn az áruházban. Irén polcot rendez, észreveszi a közeledő Kisgömböcöt.

KISGÖMBÖC Hát szia.

IRÉN Szia.

KISGÖMBÖC Szevasz!

IRÉN Szia. Köszöntem.

KISGÖMBÖC Süket vagyok, bocs. Megyek el, húzok haza. Holnaptól vagyok.

IRÉN Jó, pihenj egy kicsit.

KISGÖMBÖC Pihenjek?

IRÉN Persze, amíg lehet.

KISGÖMBÖC Pihenjek, amíg lehet? Húha. Na jó – azon leszek. *(eszébe jut valami)* Ti meg addig pakoljátok át a sorvégeket. Benn hagytam a listát, csináljátok az alapján.

IRÉN Szerződésben vannak hónap végéig. Nem pakolhatjuk át.

KISGÖMBÖC Ti csak pakoljátok át nyugodtan. Majd holnap megnézem azokat a szerződéseket. Te kötötted őket, nem?

IRÉN Én, amíg te nem voltál benn.

KISGÖMBÖC Hülyeség volt fullosra kötni.

IRÉN Így alakult.

KISGÖMBÖC Így alakult. Hát majd alakítjuk máshogy. Szerződésalakításban amúgy is elég jók vagyunk idebenn.

IRÉN Most muszáj ezt, Gömböc? Nem mindegy neked?

KISGÖMBÖC Már megbocsáss, de miért lenne mindegy? Én vagyok itt a részlegvezető, nem?

IRÉN Most tényleg ez a legnagyobb bajod, hogy mi van kinn a sorvégeken?

KISGÖMBÖC *Most* tényleg ez a legnagyobb bajom. Elárulom neked, édesem, hogy persze vannak más bajaim is, ennél amúgy nagyobbak és kisebbek, de itt és most, ebben a pillanatban tényleg ez a legnagyobb. Úgyhogy nagyon szépen kérlek, pakoljátok át a sorvégeket a leírás szerint, amit az irodában hagytam. Most. Én pedig majd holnap megpróbálom helyrehozni a szerződéskáoszt.

IRÉN Ó, nem. Tudod, mit fogok csinálni, Gömböc? Most szépen fogom magam, megkeresem az üzletvezetőt...

KISGÖMBÖC A Totyát. Szaladj csak. Nem kell nagyon keresned, megy az neked szag után.

IRÉN Megkeresem az üzletvezetőt, és megkérdezem, hogy megfelelőnek találja-e a szerződéseket. Te pedig mint részlegvezető alkalmazkodni fogsz az ő döntéséhez.

KISGÖMBÖC Aha. Hát ez aranyos. Persze, még az is lehet, hogy igazad lesz. A Totya életében először dönteni fog valamiről.

IRÉN Na idefigyelj! Ő a te főnököd, Gömböc. Ez egy eléggé világos viszony, amit tiszteletben kéne tartanod.

KISGÖMBÖC Aha. Azért egyet-mást tisztázhatnánk azokról a viszonyokról, amik itt uralkodnak ebben a boltban.

IRÉN (*hűvösen*) Mégpedig?

KISGÖMBÖC Jól van, drágám, ne szívd mellre. Nem célozgattam én semmire.

IRÉN Mire nem célozgattál?

KISGÖMBÖC Hát semmire. De tényleg.

IRÉN Jó. Rám és a Totyára nem célozgattál, ugye?

KISGÖMBÖC Pontosan. Éppen hogy rátok *nem*. Ismerhetsz annyira, hogy ha tényleg érdekelne, megkérdezném nyíltan, nem pedig célozgatnék. ~~De az a helyzet, hogy nem érdekel.~~ Az a helyzet, hogy *ti engem nem érdekeltek*, Irén. Engem a viszonyok érdekelnek, itt, ebben a boltban. Hogy mi az én szerepem ebben az egész szarságban, amikor tolom a melót éjjel-nappal, hogy haladjanak a dolgok. És amikor én kérnék valamit, akkor tojik mindenki a fejemre egy nagyot. Ez az, ami viszont kurvára érdekelne. Hogy alkalmazott valaki, vagy munkatárs. Hogy mi a különbség a kettő között. Merthogy baszottul más viszony a kettő.

IRÉN Kíváncsi vagy a véleményemre?

KISGÖMBÖC Őszintén? Nem nagyon.

IRÉN Dolgozik itt még egy pár ember rajtad kívül. Nem te vagy a világ közepe, Gömböc, és lehet, hogy fájdalmas lesz megtudnod, de amikor kiteszed a lábad innen, akkor sem áll meg a világ. Talán pont ez az, ami olyan borzasztóan fáj neked. Képtelen vagy elviselni, ha nem úgy mennek a dolgok, ahogy te azt jónak ítéled. Ez a te bajod.

KISGÖMBÖC Tehát az a bajom, hogy maximalista vagyok? Hogy nem bírom a trehánytságot?

IRÉN Én ezt nem maximalizmusnak nevezném. Inkább egoizmusnak. Én, én, én, én, én! Mintha a te játékos volna az egész bolt, azok meg, akik itt dolgoznak, valami játékgurák hozzá.

KISGÖMBÖC Tudod mit, Irén? Elárulok egy nagy titkot. Szarok én a boltra. Nagy tévedésben vagy te. Marha nagy tévedésben.

IRÉN Mégpedig?

KISGÖMBÖC Mit tudsz te rólam, Irén? Úgy őszintén, mi a fenét tudsz te rólam? (*hallgat*) Na jó, pakoljátok át a polcokat még ma. Holnap jövök.

12.

A Pénztárosnők és a Hentesek

PÉNZTÁROSNŐK

Néma villámok szántják az eget.
Nem érthetjük a vihar szavát.
Suttog és hörög, mint a tébolyult
koldus kinn az áruház előtt,
vadul rángatja a kabátod ujját,
markolja bevásárló-gondoládat.

HENTESEK

Egy ág leszakadt, a Mitsubishi
fájdalmában keserűen vijjog,
s panaszszavát az egész parkoló
átveszi, akár a rémült kutyák,
kiket kórusba kényszerít a pánik,
mikor mennydörgés rázza a falut.

PÉNZTÁROSNŐK

A csöndes düh, a hangtalan harag
tépázza a csenevész kis fákat,
a parkolóba tavaly telepített
vesszőcskéket, gyöngye gallyakat –
Vajon miért nem csattog, mennydörög,
vajon miért nem robajlik az ég?

HENTESEK

Ó, összekarcolt motorháztető!
Ó, a szegény Ford Fiesta Kombi
az ablakához csapódott galambbal!
Ó, Mister Ford, ó, Mitsubishi szan!
Ilyen nyomorult sorsra szántad volna

csillogó, fényes teremtményeid?

PÉNZTÁROSNŐK

A rémületből nő a némaság,
vagy a némaság válik rémületté?

HENTESEK

A harsonák szavára nincs fülünk:
tébolyult hangjuk maga tesz süketté.

13.

A bolt belseje, vásárlók, anyagmozgatók, háttérben a némán figyelő Cigány és Irén. Hatalmas üvöltés. Vásárló – jól szituált harmincas-negyvenes nő – beront, nyomában Hauserrel, háttérben a némán figyelő Cigány és Irén.

HAUSER Asszonyom, kérem, várjon egy pillanatra...

VÁSÁRLÓ Tűnjön innen! Hozzám ne érjen! Ha csak egy ujjal hozzám ér, magát is följelentem! Tűnjön innen!

HAUSER Kérem, engedje, hogy megmagyarázzam...

VÁSÁRLÓ Megmagyarázni? Ugyan mit akar ezen megmagyarázni? Ezen nincs semmi magyaráznivaló. Nagyon-nagyon csúnyán túllóttak a célon!

HAUSER Engedje meg. Hauser József vagyok, a biztonsági szolgálat vezetője...

VÁSÁRLÓ A biztonsági szolgálat? Ugye, most tréfál? Mégis, árulja már el, hogy mi volt ez az egész? Legyen olyan jó, kedves izé... Hauser úr! Legyen már szíves, és avasson be, hogy miképpen működik ebben az áruházban a biztonsági szolgálat?

HAUSER Ööö...

VÁSÁRLÓ Várjon csak, kitalálom. Elmebetegeket alkalmaznak, nem? Pályázati pénzből. Dühöngő örülteket, akik véletlenszerűen kiválasztanak egy-egy vásárlót, és nyílt színen, mindenki szeme láttára megalázzák. Üvöltenek vele, és a pénztár előtt kipakoltatják a táskájukat. *(sírva fakad)* Kipakoltatják mindenki szeme láttára!

HAUSER Kérem, hölgyem... Félreértés történt...

VÁSÁRLÓ *(sírva)* Egy közveszélyes, dühöngő örült. Nem normális az a nő. Ezt nem hiszem el! Az arcomba üvölt, közvetlen közletről...

HAUSER Kérem, hölgyem, csak egy pillanatra! Már jön is az üzletvezető.

Záprel sietősen be.

ZÁPREL Hölgyem, engedje meg... Bocsánatkéréssel tartozunk.

VÁSÁRLÓ *(sírva)* Kipakoltat mindent. A retikülömet is. És mindenki csak bámul és hallgat. Nem hiszem el. És amikor nem talál semmit...

ZÁPREL Hölgyem, kérem, engedje meg...

VÁSÁRLÓ Mit akar? Mit engedjek meg? Megdobnak egy ajándékosárral, vagy mi? Fogja be a száját. Hallgasson. Nagyon kérem, ha jót akar, ne mondjon semmit.

HAUSER Itt, kérem, félreértés történt...

VÁSÁRLÓ Maguknak nem szükséges bocsánatot kérniük. Ő már bocsánatot kért. Amikor látta, hogy nem talál semmit, elhallgatott, és bocsánatot kért. Ijesztőbb, mint amikor az arcomba üvöltött. Néz rám, pislogás nélkül, mintha csak azt játszanánk, hogy farkasszemet nézünk... Hát ezt nem hiszem el. Most mit csináljak? Azt mondják meg, hogy maguk mit csinálnának a helyemben? *(csönd)* Felejtsem el? Nem történt semmi? *(Hauserhez)* Hozzám ne nyúljon!

HAUSER Kérem...

VÁSÁRLÓ Szégyelljék magukat, uraim. És ha elfogadnak tőlem egy tanácsot, figyeljenek oda a kis kolleganójükre. Én óvatos volnék a maguk helyében. Örültem a szerencsének. *(el)*

IRÉN Mi a túró folyik itt?

HAUSER Nem túró ez. Ez lassan már vér. Úgy tűnik, a kis kolléganőnk elveszítette a fonalat.

ZÁPREL Hazaküldtem. Épp az imént beszéltem vele. Amint meghallottam, hogy mi történt, rohantam ide, és közben pont belefutottam a Kisgömböcbe. Elküldtem haza.

IRÉN Hogyhogy haza?

ZÁPREL Közöltem vele, hogy erről az ügyről holnap tárgyalunk. Meg hogy ő ma még betegszabadságon van, úgyhogy nincs semmiféle joga intézkedni. Se a sorvégekkel, se bármilyen lopással kapcsolatban. Hogy ő most itt egy vásárló, se több, se kevesebb. Fogjon szépen egy kosarat, vásároljon be estére, aztán menjen haza és pihenje ki magát. Holnap innen folytatjuk.

IRÉN Helyes. És ő mit mondott erre?

ZÁPREL Hát, nem mondott semmit. Sarkon fordult és elment. Én pedig rohantam ide.

HAUSER Vége a nagy ünnepi hajtásnak, és tessék. Nagyobb az örültekháza, mint valaha.

ZÁPREL Most jön ki mindenkin a feszültség. A gőz. Az ünnepi gőz.

IRÉN Már megbocsáss, de nem pont mindenkin. Elsősorban a Gömböcön. És ő aztán nem panaszkodhat az ünnepi hajtásra, hiszen azért otthon van már egy jó ideje.

HAUSER Hát, lehet, hogy mégsem pihent eleget.

ZÁPREL Most majd fog. Most majd fog, az hétszentség. Én teszek róla!

Helén és Szerén lélekszakadva be. Innentől a párbeszéd hangsúlyozottan és parodisztikusan jambikus.

HELÉN
Főnök! Főnök!

SZERÉN
Jaj, főnök! Jaj nekünk!

ZÁPREL
Mi az, mi történt?

HELÉN
A Kisgömböc... A Gömböc...

ZÁPREL
Mi az, mi történt már megint?

SZERÉN
A Kisgömböc és a Hentesek...!

IRÉN
Na, ez aztán szépen alakul!

ZÁPREL
Állj! Elmondanátok értelmesen, mi történt?

HELÉN
Főnök, éktelen ordítózást hallok
odaát, a hentespult felől.
Ott áll a Gömböc, bevásárol éppen,
s kezében egy csomag párizsi.

SZERÉN
Megvolt huszonöt – sőt, harminc deka!

HELÉN
Harminc deka romlott párizsi.
Ott áll, lóbálja, szórja átkait,
akár a bosszú dühödt istennője!

SZERÉN
Üvölt, tajtékzik, tombol, tombol egyre!
A Hentesek meg...

ZÁPREL
Nos, a Hentesek?

HELÉN

A Hentesek némák, akár a sziklaszirt.
Kőből faragott maszkok, és mögöttük
vadul villogó, lángoló szemek.

SZERÉN

Vadul villogó szemekkel figyelnek.
S ekkor Kisgömböc elhallgat. Néma csönd.

HELÉN

Ekkor Kisgömböc elhallgat. Előlép
a gondola mögül, és a falról...

IRÉN

Jaj, Istenem!

HAUSER

Mondd, mi történt aztán?

HELÉN

...leemeli a Vásárlók Könyvét.

Csönd.

ZÁPREL

Azt mondd, a Kisgömböc beírt?

SZERÉN

Láttuk főnök. A saját szemünkkel.

IRÉN

Jaj, Istenem! Én el sem hiszem...

ZÁPREL

Ez több a soknál. Itt betelt a mérték.

CIGÁNY

Ó, vihar, törj ki! Szakadj le, te zápor!
Moss el mindent, mert halálra égünk
az ünnepi gőz dögletes hevében!

Vége az első felvonásnak.

* * *

MÁSODIK FELVONÁS

1.

Kora reggel, nyitás előtt, mint az első felvonásban, csak az összes fény jóval hidegebb.

CIGÁNY Látni a napot. Egy hete először, hogy látni lehet. Kikukucsált, elbújt, újra előjött. Ilyenkor kora reggel besüt még az előcsarnokba is. Csak úgy ragyog a domesztoszos víz, ahogy végigöntöm a járólapokat. Mint a szivárvány. Az illatát is szeretem nagyon. Olyan reggel-szaga van, friss, tiszta reggel-szaga. Frissen sült briós-, forró kávé- és domesztosz-illat.

A Pénztárosnők ülnek a helyükön, a körmüket reszelik, kis tükröt vesznek elő, ellenőrzik a rúzsukat stb.

A RÁDIÓ HANGJA: ...immár negyedik hónapja folyamatosan csökken a fogyasztói bizalom: az előremutató bizalmi index decemberre 3,2 pontra esett a novemberi felülvizsgált 3,4 pontról. Az elemzők a közzétett mutatónál is alacsonyabbat, 3,1 pontot vártak az idei év első hónapjára. A mutató továbbra is a munkapiac gyengélkedése kapcsán csökken. A decemberi átfogó mutató alindexei közül a jövedelmi várakozások almutatója 12,5 pontra esett 15 pontról, míg a gazdasági várakozásoké 1,5 pontra a novemberi 1,7-ről. Elemzők szerint a belső fogyasztás szempontjából az idei év a tavalyinál is nehezebb lesz...

JULI Csinálják a drámát. Fokozzák a feszítést. A hülye nép meg lesi tátott szájjal. Legyen miről beszélni heteken át.

ILDIKÓ Jaja. A hülye nép. Egyébként meg azt ne hidd már, hogy heteken át. Kell mindig az új szenzáció. Mi volt a múltkor, égi asszony vagy mi, nem-e? Las Vegasba', vagy hol.

VALI Los Angelesbe'.

ILDIKÓ Na, az is hol van már? A Los Angeles-i égi asszony.

JULI Meg a kopasz medvék, emlékszetek? Csak kinőtt azóta azoknak is...

ILDIKÓ A kopasz medvék. Meg mi is volt még? Tényleg, mi. Ne mondjátok meg... Borjúfejet szült a dán anya...!

VALI Az nem volt olyan vicces. Meghalt a kis fej.

JULI Komoly? Nem is tudtam. Szegény.

ILDIKÓ Szegényke!

VALI Ja. Meghalt. Egy hétre rá.

ILDIKÓ Mielőtt még felgyújtották volna az egész szigetet.

JULI Dániába' volt.

ILDIKÓ És? Nem sziget?

VALI Végül is az. De csak félig.

JULI Kell a hülye népnek a feszkó. Minden héten más. Csinálják direkt. Mintha nem lenne így is épp elég belőle.

2.

Nyikorgás-csikorgás, a deus ex machina-szerkezeten – ezúttal zeneszó nélkül – leereszkedik Masavári, a kezében aktatáska.

MASAVÁRI Hahó! Jónapot! Jónapot kívánok. Segítene, kérem?

Cigány odalép, segít kicsatolni a biztosító szíjakat.

MASAVÁRI Nagyon köszönöm. *(kezet nyújt)* Masavári vagyok. Masavári Benedek.

CIGÁNY *(kezet fog Masavárral)* Cigány.

MASAVÁRI *(meghökken, de nem kérdez semmit)* Ööö... A fogyasztóvédelemtől jöttem. Gondolom, már kézhez kapták az értesítést. A vizsgálatról. *(a Pénztárosnők felé)* Kezit csókolom!

A Pénztárosnők válaszként transzba esnek, a szemük fönnakad, fenyegető, torokhangú, ütemes hörgésbe kezdenek, ami aztán hirtelen abbamarad.

MASAVÁRI *(visszafordul Cigány felé, olyan, mintha nem vett volna észre semmi különöset)* Az üzletvezető... Öööö... *(a papírjait lapozza a táskában)* ...Záprel úr, ugye?

CIGÁNY Még nem jött be. Ma később érkezik.

MASAVÁRI Később? Értem. Elsősorban persze szemügyre kell vennem magát az üzlethelyiséget. Ön itt, ugyebár...

CIGÁNY Takarítok itt.

MASAVÁRI Értem. Takarít. Remek, remek.

CIGÁNY Hát... Ami azt illeti...

MASAVÁRI Barátom! Barátom. Úgy tűnik számomra – és ezt, nagyon kérem, ne vegye a szívére –, mintha némi tartózkodó bizonytalanságot látnék a tekintetében. Ugyan, ugyan, ugyan! Biztosíthatom, hogy semmi oka tartania tőlem. Mi több, senkinek sincs semmi oka rá. Az ügy, amely ideszóltott, hogy úgy mondjam, közös ügyünk, közös érdekünk. Köz-érdek, érti. *Köz-érdek!*

CIGÁNY Közérdek.

MASAVÁRI Köz-érdek. A köz érdeke. Ami a mi közös érdekünk, az egész társadalomé, beleértve a szolgáltató szférát és a fogyasztói szférát is.

CIGÁNY Aha.

MASAVÁRI Mindannyian fogyasztók vagyunk, bizony, még ön is, barátom: amint leveszi csinos munkaköpenyét, és gondolat ragad, azon nyomban a fogyasztói szférában találja magát. Gondolt már ön erre?

CIGÁNY Hát én még nem nagyon...

MASAVÁRI Szolgáltatunk és fogyasztunk, kedves... ööö... kedves Cigány. Hol szolgáltatást nyújtunk, hol pedig igénybe veszünk bizonyos szolgáltatásokat. Igazságos, ámde törekeny egyensúly ez, *mon ami*, s meggyőződésem szerint a feladatomból jóval kényesebb és összetettebb annál, mintsem hogy pusztán megbizonyosodjak holmi megbüdosödött húsáruk fennforgásáról. Merthogy itt bizony meglehetősen furcsa bejelentések érkeztek hozzánk.

CIGÁNY Tényleg?

MASAVÁRI Úgy bizony. Hiszen az egyik bejelentő éppenséggel a bolt alkalmazottja, aki ellen viszont egy másik bejelentés él panasszal. Érti? Mert én nem biztos, hogy értem. Vagyishogy bizonyos cífra ez a helyzet. Az a gyanúm, hogy itt a szolgáltatói és a fogyasztói szféra eredendő, s minden bizonyos mélyebb értelemben föloldhatatlan ellentéte került napvilágra. Vagy föltehetem a kérdést egyszerűbb, hétköznapi módon is: kérném szépen, mi az ördög ez az egész?

IRÉN (*bejön*) Nem olyan egyszerű megmagyarázni. Üdvözlöm. Szász Irén. (*kezet fognak*)

MASAVÁRI Masavári. Masavári Benedek.

IRÉN Cigány, kérlek, nézd meg, hogy a hűtőpultoknál minden rendben van-e. (*Cigány értetlenül néz rá*) Cigány! (*Cigány el*) Nos, gondolom, a bejelentések miatt érkezett. Sajnos Záprel úr még nincs itt, ma kivételesen később jön be.

MASAVÁRI Értem. Ha később, hát később.

IRÉN Nézze, az az igazság, hogy nálunk valóban sajátos helyzet alakult ki...

MASAVÁRI Nos, igen... (*a jegyzeteiben lapoz*)

IRÉN Úgy értem, hogy nem annyira magában a bolt működésében mutatkoznak zavarok, hanem... Hát igen. Arra kérném, hogy maradjon köztünk, amit most elmondok. De nem nagyon lehet megmagyarázni az eseményeket anélkül, hogy ne ejtenénk szót a Kisgömböcről.

MASAVÁRI A Kisgömböcről?

IRÉN Ja, igen. Ez a beceneve. Idebent csak így szólítja mindenki. Nem haragszik érte. Sőt.

MASAVÁRI Aha. Értem.

IRÉN A kérdéses napon nem állt munkában. Táppénzen volt. Tehát bármi is történt, azt nem az áruház alkalmazottjaként követte el.

MASAVÁRI (*jegyzetel*) Értem.

IRÉN Az eset után megint kiíratta magát, és csak tegnap jött vissza dolgozni. Nemigen vált szót senkivel, csak amennyit muszáj. Az a gyanúm, és nem csak nekem, hanem a kollégáimnak is, hogy jóval inkább orvosi eset volna ez, nem annyira – nem annyira kereskedelmi...

MASAVÁRI Nézze, kedves Irén. Őszinte leszek. Ha el is fogadhatjuk azt az érvet, hogy vevő... hogy is mondjam?... terrorizálása...? zaklatása...?, jó, legyen zaklatása. Nos, ha el is fogadjuk, hogy mindez nem a bolt hibája, úgy a másik eset még mindig fennáll. A romlott áru, az romlott áru. Ezt ön is nagyon jól tudja. Persze tájékozódni fogok, és szeretnék majd beszélni... izé... az illető hölgygel... (*a jegyzeteiben lapoz*)

IRÉN Kisgömböc. Nevezze csak nyugodtan így. Szerintem nem is hallgat másra.

A Pénztárosnők ismét torokhangú, fenyegető kántálásba fognak, néhány ütemen keresztül. Addig a két szereplő megáll. Ezután Masavári természetes hangon fejezi be a jelenetet.

MASAVÁRI Hát legyen. Hát legyen Kisgömböc. Beszélni fogok vele, és szem előtt tartom, amit most elmondott. Ennyit tudok ígérni jelen pillanatban. De ennyit valóban megígérek. (*el*)

Irén felsóhajt, cigarettát vesz elő, de rádöbben, hogy idebenn nem gyújthat rá, ideges mozdulattal visszateszi a dobozt a zsebébe, aztán kimegy.

3.

Diszkófények, zene. Helén, Szerén és a három Pénztárosnő. Énekelnek: a sort az adott szereplő, a sorok végén a „Dam-dam-dam”-ot a három Pénztárosnő.

HELÉN

A belső piac megroggyan – Dam-dam-dam-dam, évoé!

Dolgoznunk kell még jobban! – Dam-dam-dam-dam, évoé!

SZERÉN

Negyedévünk el fog szállni – Dam-dam-dam-dam, évoé!

Indexálni, indexálni! – Dam-dam-dam-dam, évoé!

HELÉN

Kilátási alindex – Dam-dam-dam-dam, évoé!

Ránézel és legyintesz – Dam-dam-dam-dam, évoé!

SZERÉN

Dolgoznunk kell, irány, lányok – Dam-dam-dam-dam, évoé!

Tartani az irányszámot – Dam-dam-dam-dam, évoé!

HELÉN

Dominóelv, pánikhatás – Dam-dam-dam-dam, évoé!

Nem jött be a ráolvasás – Dam-dam-dam-dam, évoé!

SZERÉN

A statisztikát leginkább – Dam-dam-dam-dam, évoé!
Megszívják a statiszták – Dam-dam-dam-dam, évoé!

4

Irén és Záprel. Záprel mobiltelefonon hív egy számot, kicsöng, de nem veszi föl senki. Ahogy meglátja Irént, kikapcsolja a telefont.

IRÉN Itt vagy? Szia. Már kerestelek.

ZÁPREL Mi az? Mi az? Mi van? Megjöttek?

IRÉN Egy ember jött. Fogyasztóvédelem. Beszéltem vele.

ZÁPREL És?

IRÉN Jaj, Totya. El sem hiszem ezt az egészet. Mintha minden egyszerre állt volna a feje tetejére. Az egyik pillanatról a másikra. Pedig előtte nyilván voltak jelei, csak...

ZÁPREL De mi van a fogyasztóssal, azt mondd! Beszéltél vele.

IRÉN Elmondtam neki, hogy idegösszeomlást kapott a Gömböc. Még csak nem is hazudtam. Annyit mondtam, hogy innen nézze a dolgot. Hogy tudjon róla...

ZÁPREL Aha. Jó. És ha tud róla, akkor mi van?

IRÉN Hogy tudjon róla, hogy ez nem a bolt sara. Hogy a Gömböc még csak nem is állt munkában. Hogy amit a vevővel csinált, az izé... Egyéni szocprobléma.

ZÁPREL Tehát vigye el ő a balhét. Na persze. Miután beírt a Vásárlók Könyvébe...

IRÉN Azt vissza kell vonnia.

ZÁPREL Visszavonni? Hogy érted ezt?

IRÉN Rá kell vennünk, hogy vonja vissza a panaszát. Jelentse ki, hogy felindultságból cselekedett. Hogy beszámíthatatlan volt. Akkor leállnak a vizsgálattal, nem tehetnek mást.

ZÁPREL Várjunk csak egy kicsit. Várjunk egy kicsit. Hogy jól értem-e. Tehát azt akarsz, hogy beszéljek a Gömböccel, és vegyem rá, hogy vonja vissza a panaszát?

IRÉN Pontosan.

ZÁPREL És emellett ismerje be, hogy nem normális. Persze, sosem volt az.

IRÉN Figyelj, meg kell próbálnunk kezelni valahogy ezt a helyzetet. Ami történt, azon már nem tudsz változtatni. Most az a feladat, hogy...

ZÁPREL Feladat. Feladat. Ne osztogass nekem feladatokat, kérlek szépen. Nagyon is jól tudom, mi a helyzet.

IRÉN Totya... Szedd össze magad.

ZÁPREL Ne nyugtatgass! Nagyon szépen kérlek, hogy ne nyugtatgass engem!

IRÉN Itt van a fogyasztóvédelem, Totya. Ha most bepánikolsz, akkor annyi. Most nincs más, csak a tűzoltás. Ennyit tudsz csinálni. De ennyit igenis tudsz. Beszélni a Gömböccel. Csak ahhoz előbb össze kell szedned magad...

ZÁPREL Összeszedni. Összeszedni. Legalább te ne csináld ezt velem! Legalább te.

IRÉN Totya, bazmeg, én csak segíteni akarok.

Csend.

ZÁPREL Kijön a főnökség. Kijön tőlük valaki. Máma. Pont amikor itt van a fogyasztós fickó is.

IRÉN Ó, basszus. A legjobbkor.

ZÁPREL Teljesen kész az egész. Nem hiszem el. Ezt most tényleg nem hiszem el. Olyan gyomoridegem van, érted, hogy reggel majdnem hányom kellett a kávétól, pedig tejszínnel ittam. Nem is szeretem a tejszínt, mondjuk, nem is utálok, de különösebben nem szeretem, csak azért ittam így, hogy ne égesse a gyomromat, és akkor mégis...

IRÉN *(közelebb lép)* Figyelj, Totya. Figyelj rám. Nézz ide.

ZÁPREL Mi van.

IRÉN Nézz a szemembe. Figyelj. Most össze kell kapnod magad. A Kisgömböc bekattant, hülye volt. Kezelhetetlen. Ez a helyzet. Ezt mindenkinek be kell látnia.

ZÁPREL Hát persze.

IRÉN Be fogják látni. És neki is be kell látnia. Meg tudod csinálni. De ezt most nem passzolhatod. Ezt most az egyszer végig kell játszani.

ZÁPREL Én nem tudom, mi lesz.

IRÉN Minden rendbe jön. Itt állok mögötted. Hiszen tudod.

5.

Dohányzásra kijelölt hely. Helén, Szerén, Hauser, Cigány.

HELÉN *(zaklatott)* Hallom, ahogy nyüszögnek. Idekintről is hallom őket. Ez tőkre horror. Hallgassátok csak!

Csend, mind fülelnek.

SZERÉN Én nem hallok semmit.

HELÉN Nem hallasz semmit.

SZERÉN Jó. Valamit, talán. Ha direkt odafigyelsz.

HAUSER Nem olyan zavaró. Olyan kis halkan csinálják. Meg aztán összeszedik őket a fiúk minden nap.

HELÉN De hát így nem lehet dolgozni. Képtelenség.

SZERÉN Helénke, vedd már lazábbra. Lécci, lécci. Pakolod a göngyöleget ide-oda, mozogsz erre, mozogsz arra. Vágod? Ha mozgásban vagy, nem parázol. Nincs is időd odafigyelni rá, ha nem akarsz direkt odafigyelni.

HELÉN Látom őket magam előtt. Oda vannak ragadva a ragacshoz, izegnek-mozognak, és vinnynognak közben.

SZERÉN De most sajnálod őket, vagy mi?

HELÉN Dehogyan sajnálom. Csak gusztustalanok. Gusztustalanok eleve, és akkor még ott szenvednek. És akkor még gusztustalanabbak. Pfuj!

SZERÉN Te fóbiázol szerintem. Befóbiáztál tökre.

HELÉN Benek be, de hát mit tudok csinálni? Ez van.

HAUSER Ijesztő, mi? *(nevet)* Mint a Passió...

HELÉN Ez kurvára nem úgy. A Melgibson, az végül is egy film, nem? Ez meg itt valóság, nem? Nem?

SZERÉN Hát nézzed úgy, mintha játéki volna.

Masavári belép, de nem veszik észre.

HELÉN Ne haragudj, Szerén, de te teljesen hülye vagy.

SZERÉN Miért, mert most mi van? Próbáld úgy nézni, hogy nem valóság. Nem veled történik meg. Nézel valamit, de csak egy kép.

HELÉN Nézzem, mint egy képet. Mert hülye vagyok nyilván. Kösz. De mondjuk a Passiót is minek... Elég volt egyszer, sok is.

HAUSER Pedig tanulságos! Történelmi film.

HELÉN A történelemből is nem elég volt egyszer? Még sok is.

MASAVÁRI Khm. Ha megengedik, ez roppant érdekes téma. Úgy gondolom, hogy a Passió bizonyos értelemben... Bizonyos értelemben gyerekfilm. De legalábbis ifjúsági. Tudom, meglepő lehet, amit mondok, de gondoljunk bele. A vad és zabolátlan kamaszfantáziának szolgáltat nyersanyagot. Ám attól tartok, hogy ez esetben a hatáskeltés titka a sokkhatásban rejlik, nem pedig a bibliai történet mélyén meghúzódó dráma kibontásában. S ilyenformán a Passió, hiába ötletes és ügyes darab, végső soron esetlenné válik. Merthogy létezik a természetben csúfság, amely félelmet kelt, és amellyel a művészetnek, nyúlják ehhez bármily költői módon is, sem foglalkoznia, sem kibékülnie nem szabad...

Meglepetten nézik.

SZERÉN Ööö... Ja.

CIGÁNY *(bemutatja őket egymásnak)* Masavári úr, a fogyasztóvédelemtől. Kollégáim.

MASAVÁRI Üdvözetem. Ha megengedik. Masavári Benedek. Nem, nem, jaj, kérem, nem kell megijedni! Hogy úgy mondjam, nem hivatalos minőségben vagyok itt. *(elővesz egy cigarettatárcát, abból pedig egy cigarillót, felmutatja)* Időnként bizony magam is... *(rágyújt)* Nem gondolnám, hogy az ördögtől való. Személy szerint úgy találom, hogy mint annyi mindenben, itt is elvétettük az egyensúlyt. Dohányzásra kijelölt helyek, egészségügyi kampányok, a kockázatok tudatosítása – rendben van, aláírom. De hogy aki mértékkel bár, de mégiscsak dohányzik, hogy aki időnként el-elszív egy szál könnyű cigarettát, megbélyegezve és kirekesztve érezze magát hovatovább minden emberi közösségből... A mértéktartás hiánya – íme, itt is a mértéktartás hiánya köszön vissza! *(kifújja a füstöt, senki nem szólal meg)* De hadd említsek egy közelebbi példát. Vegyük szemügyre azt az esetet, amelynek a folytán most itt vagyok... *(tiltakozó mozdulat)* Nem, nem, kérem, most abszolút nemhivatalos minőségben beszélek! Csak éppen érdekelne a véleményük – amúgy nemhivatalosan. Mert hát mit mutatnak a puszta tények? Az önök kolléganője nekitámad az egyik vásárlónak, rendkívül agresszív és megalázó módon, ráadásul úgy, hogy éppen nem is állt, hogy úgy mondjam, szolgálatban. Munkaidőn kívül. *(csönd, senki nem akar megszólalni)* Éppen ezért én hivatalos minőségemben nem is foglalkozhatom az esettel. Nem vizsgálom, hiszen nem is vizsgálhatom. Akkor és ott nem az üzlet valamelyik munkatárs inzultálta a szóban forgó vásárlót, hanem egy civil, hogy úgy mondjam. És ez az, ami engem roppant mód elgondolkodtat. Ez a botrányos eset mintha valami mélyebb drámát takarna el, ahová nem nyílik bepillantásunk.

SZERÉN Egyszerűen csak kivolt a Gömböc. Betelt nála a pohár. Bárkivel előfordulhat.

MASAVÁRI Értem én – no, de mi az, hogy betelik a pohár? Mivel telik be? És mitől? És mi ez a pohár, úgy egyáltalán?

SZERÉN A pohár?

MASAVÁRI A pohár. Betelik a pohár, azt mondjuk. Ám ez az elképesztően extrém megnyilvánulás mégsem magyarázható ennyivel. Micsoda feszültségnek, micsoda nyomának kellett itt fölgyülemlenie, hogy ekkora erővel robbanjon ki! És aztán ezt követi a panaszkönyv. A Vásárlók Könyve. Látják-e önök mindennek a paradoxonát? A kolléganőjük botrányt rendez, mintha éppenséggel az üzlet érdekeit képviselné, aztán pedig panaszt emel az üzlet ellen, mégpedig mint egyszerű fogyasztó. Ki ő? Hol áll? És mivégre cselekszik vajon?

HAUSER Hogy mivégre, azt nem tudom. De hogy hülyeséget csinált, az biztos.

MASAVÁRI Valahogy az a benyomásom, hogy nem fogok tiszta képet alkotni az esetről, ha nem látom át a mozgatórugóit. Persze, lehetne az is, hogy megvizsgálom a jegyzőkönyveket, áruminta, bírság, aztán kész-passz.

SZERÉN Na ja. Miért, nem így szok lenni?

MASAVÁRI Persze, lehetne így is. Mindamellet... Van valami ebben a történetben, ami nem hagy nyugodni. Aminek a végére kell járnom, mert azt gyanítom, hogy elárul valamit erről a bonyolult és kényes egyensúlyról, amelyben... amelyben élünk adatik.

HAUSER Hát... Ja. Az is lehet. Ja.

MASAVÁRI Az üzletvezető úr nyilván megérkezett időközben. Ha így van, vajon merre található?

CIGÁNY Elkísérem. Mutatom az utat.

MASAVÁRI Köszönöm. Igazán kedves. Hát akkor – a legjobbakat!

Cigány és Masavári el.

SZERÉN Fú. Asztakurva.

HAUSER (*vihog*) Bonyolult és kényes egyensúly... Édesapám, ha tudnád, mit beszélsz...

HELÉN Na, én azt hiszem, rágyújtanék megint. A mértéktartás kedvéért.

6.

Záprel, telefonál. Kisgömböc nagyjából a szöveg közepénél belép, a továbbiakban fültanúja Záprel monológjának.

ZÁPREL

Halló. Szevasz, édes.

Nem, ma nem lehet.

Későn jövök, tudod.

Szörnyű ez a nap.

Reggel azt hittem, hogy
kidobom a kávé.

Hát, gondolhatod.

Nem tudom, hogyan.

Tényleg nem tudom.

Semmi.

Semmi.

Semmi.

Most legszívesebben
azonnal haza...

Tudod, hogy van ez.

Semmi.
Semmi.
Semmi.
Arra gondoltam,
hogy ha véget ér
ez az örület,
akkor majd talán...
Jól van, megbeszéljük.
(*észreveszi Kisgömböcöt*)
Figyelj, le kell tennem.
Én is téged.
Jól van.
Semmi.
Semmi.
Semmi.

7.
Záprel, Kisgömböc.

KISGÖMBÖC Itt vagyok.

ZÁPREL Remek. Örülök, hogy itt vagy.

KISGÖMBÖC Örülsz neki.

ZÁPREL Két vizsgálat lesz ma, Gömböc. Ezen az egy napon. Már itt van egy fogyasztóvédelmis, és kiszáll valaki a főnökségtől is. (*csönd*) Nézd, meg kell beszélünk ezt a dolgot.

KISGÖMBÖC Jól van. Beszéljük meg.

ZÁPREL Figyelj, Gömböc. Oké. Beismerem, hogy hülye voltam. Fáradt voltam nagyon, kimerült, kikészültek az idegeim. Egyszerűen nem tudtam a problémákra koncentrálni, pedig ez lett volna a dolgom.

KISGÖMBÖC Mielőtt elsírnád magad, Totya, térj a tárgyra, kérlek.

ZÁPREL Ne csináld ezt, nagyon szépen kérlek. Most az egyszer fogd vissza magad. Azt szeretném, ha egy kicsit pozitívabban állnál hozzá ehhez az ügyhöz. Szerintem tegyük az egész istenverte botrányt egy hatalmas nagy zárójelbe.

KISGÖMBÖC Jó. Zárójel nyitva. Vagy zárva? Most melyik van, Totya?

ZÁPREL Mert ami utána történt, az, ugye, a te sarad volt. Azt, ugye, te sem tagadhatod. Az a te sarad volt, hogy nekimentél a vásárlónak. Hogy a földre döngölted.

KISGÖMBÖC (*sóhajt*) Igen, Totya, az az én saram volt. Nem a te sarad. Totya.

ZÁPREL Figyelj rám. Most közösek az érdekeink. Egy cipőben járunk. Vagy egy csónakban evezünk, mindegy...

KISGÖMBÖC A csónak jobban tetszik.

ZÁPREL Kérlek! Most kértelek nagyon szépen, nem? *(csönd)* Szóval. Jogilag az a helyzet, hogy nem az üzlet munkatársa voltál amikor bejöttél és elintézted azt a szerencsétlent, hanem egy civil. Ez nem fogyasztóvédelmi, hanem jogi ügy – lenne. Lenne! Csak hát az a nő nem tett feljelentést. Mindössze bejelentést tett a felügyeleti szervnél, de hát ez így könnyen kivédhető. Okafogyottá válik a vizsgálat.

KISGÖMBÖC Értem.

ZÁPREL És nem hiszem, hogy most már feljelentést tenne. Elpárolgott a harag, nem maradt más, csak a rossz emlék...

KISGÖMBÖC A szégyen, Totya. A szégyen.

ZÁPREL ...a rossz emlék, amit igyekeznek minél hamarabb elfelejteni. Mindannyian így teszünk, nem? Így vagyunk bedrótozva.

KISGÖMBÖC Nem hinném. Nem hinném, hogy el tudja felejteni. Én sem fogom, azt hiszem.

ZÁPREL Ez most mindegy, Gömböc. Nem érted, miről beszélek? Úgy néz ki, hogy az ügy nem von magával további következményeket. Ezt most az egyszer megúszod, Gömböc. Érted?

KISGÖMBÖC Értem, miről beszélsz. És te érted vajon, hogy én miről beszélek?

ZÁPREL Azt ígérted, hogy végighallgatsz. És még nem fejeztem be. Hallgass végig, kérlek. Mert most jön a lényeg.

KISGÖMBÖC A lényeg. Jól van, Totya, monddad a lényegét.

ZÁPREL A lényeg az, hogy vissza kell vonnod a bejelentésedet.

A három Pénztárosnő megjelenik.

PÉNZTÁSORNŐK KÓRUSA
(küszködve, a szavakat keresve)
Mondjuk ki nyíltan...
Mondjuk ki nyíltan...
Mondjuk ki nyíltan, ne féljünk a szótól...

KISGÖMBÖC Vissza kellene vonnom? Ugyan miért?

ZÁPREL Azért, mert akkor leállítják a vizsgálatot. Elfelejtjük az egészet, és újrakezdjük a nulláról.

KISGÖMBÖC Mit kezdünk újra, Totya? Milyen nulláról? Hol az a nulla?

ZÁPREL Hát nem érted, hogy ez egyszer megúszhatjuk? Az egész csak rajtad áll.

KISGÖMBÖC Nem, ez nem rajtam áll. Amit aznap csináltam, az állt rajtam. De lehet, hogy az se. Mert tudod, Totya, az sem a nulláról indult. Nincs olyan, hogy nulla...

ZÁPREL Ide figyelj...

KISGÖMBÖC ...és ha nincs olyan, hogy nulla – várjál már, Totya!, várjál, hadd mondjam ezt végig –, ha nincs olyan, hogy nulla, akkor nincs is hová visszatérnünk. Vagy újratekdenünk.

ZÁPREL Én egy egyszerű technikai megoldásról beszélek, nem a mit tudom én, az élet értelméről, a pokolba is! Ki tudunk szállni ebből az egészből.

KISGÖMBÖC Nem értesz semmit, Totya. Én nem tudok miből kiszállni. Nem tudok hova.

ZÁPREL Én nem értem ezt. Itt dögöljek meg, ha értelek. Jaj, Gömböc. Idefigyelj, ha azt a harmincast... Na. Szóval nem akarom, hogy túske maradjon benned. Találunk majd rá valami módot, hogy odaadjuk neked azt a harmincast.

KISGÖMBÖC Figyelj, Totya. Tudod, mire volna most igazán szükségem?

ZÁPREL Hallgatlak.

KISGÖMBÖC Nyald ki a seggem, arra. Nyald ki a seggem. Ez most kellőképpen érthető volt, ugye?

PÉNZTÁSORNŐK KÓRUSA

(még mindig küszködve)

Mondjuk ki nyíltan...

Mondjuk ki nyíltan...

Mondjuk ki nyíltan, ne féljünk a szótól...

Mondjuk ki nyíltan...

Pitiánerség, faszariság...

8.

Ugyanők.

CIGÁNY *(kintről)* Azt hiszem, itt kell lenniük. Erre, kérem! Itt is vannak!

Belép Masavári és Cigány.

MASAVÁRI Jó napot kívánok. Üdvözlöm, Záprel úr. Masavári. Masavári Benedek, a fogyasztóvédelemtől.

ZÁPREL Záprel.

MASAVÁRI És ön... Ön lenne, ugyebár...

KISGÖMBÖC Én vagyok az.

ZÁPREL Ööö... A kolléganóm, aki...

MASAVÁRI Igen, tudom. Persze.

KISGÖMBÖC Én vagyok az. Sajnálom, amit tettem, és vállalom a felelőséget. Másfelől pedig fenntartom a panaszomat.

ZÁPREL *(felnyög)* Na jó. Na jó. Azt hiszem, én itt fölösleges vagyok.

KISGÖMBÖC Nem mondod, Totya.

MASAVÁRI Záprel úr nyilván úgy értette, hogy nem szeretné, ha a puszta jelenlétével befolyásolná a beszélgetésünk menetét. Így van?

ZÁPREL Pontosan így. Köszönöm. Ha végzett, megtalál az irodámban.

MASAVÁRI Köszönöm, Záprel úr.

PÉNZTÁSORNŐK KÓRUSA

(lendületesen)

Mondjuk ki nyíltan, ne féljünk a szótól:

Pitiánerség, faszariság,

Fingfestés, pizlicsáré, tyúkszaros

Békaegérharc, bolhaköhögés,

Fikamikádó, árnyékbokszolás!

(Záprel el)

MASAVÁRI Nos, tehát... Hol is tartottunk?

KISGÖMBÖC Nem nagyon tartottunk sehol. A panaszomat fenntartom, és ennyi.

MASAVÁRI Tudja, min gondolkodom? Azt hiszem, száz esetből kilencvenkilenc alkalommal bárki kapva kapna a lehetőségen, hogy kihátráljon egy ilyen kellemetlen helyzetből. Hiszen ki tudja, hogy mindez hová vezethet... Nagyon kérem, ne értsen félre, nekem roppant módon imponál ez az intranzigencia...

KISGÖMBÖC Tessék?

MASAVÁRI Mondom, roppant módon.

KISGÖMBÖC Roppant módon mi van?

MASAVÁRI Roppant módon imponál az ön intranzigenciája.

CIGÁNY Hajlíthatatlanság, szigorú következetesség, engesztelhetetlenség. Latin.

KISGÖMBÖC Ó, bazmeg... Nézze, izé...

MASAVÁRI Masavári.

KISGÖMBÖC Nézze, Masavárikám, nem tudom, hogy mit akar kihozni ebből. Vizsgálja meg, mi történt, szabja ki a büntetést, és alászolgálja. Ez a dolga, nem? Ezért fizetik.

MASAVÁRI De hát nem mindig azt tesszük csupán, amiért fizetnek. Ezt ha valaki, hát ön is nagyon jól tudja. Éppen ezért érdekel a dolog.

KISGÖMBÖC Éppen ezért.

MASAVÁRI Éppen.

KISGÖMBÖC Na jó. Oké. Arról van szó, egyszerűen, hogy torkig vagyok az egésszel. Ezzel az egész rohadt csiki-csukival. Hogy amíg jó vagy, addig, úgymond, emberi a viszony, amikor meg gáz van, akkor „ne haragudj, de ez jogi helyzet”. Amíg kiteszed a beled, addig megy a haverság, meg egy csapatot alkotunk, meg egyetlen hatalmas család vagyunk – ez a legjobb, ez az egyetlen nagy család... Ettől hánynom kell. Aztán ha gáz van, magadra maradsz, a kezedben egy halom papírral. Kisbetűs részek. Legyen elég ebből. Ha jogi viszony van, akkor legyen jogi viszony, de ne kelljen smúzolni, basszus, senkivel.

MASAVÁRI És nem gondolja, hogy ezzel mindent fölír maga körül? Hogy ezzel a bejelentéssel, amikor fölmondja a szolidaritást a munkahelyével...

KISGÖMBÖC Nem mondok föl semmit, mert nem volt mit fölmondanom. Ez eléggé világossá vált azokban a napokban. Legyen elég ebből. Elvégzem a munkámat, és kész. Ha szabályok vannak, akkor játszunk a szabályok szerint. Nincs többé nagy család, nincs többé a jó öreg csapat.

MASAVÁRI De hát így működnek a szavak, nem gondolja? Tudjuk jól, hogy a csapat fogalma, a család fogalma: mindezek a piaci szférában csak metaforák. Hasznos metaforák, de mégis. A dolgoknak megvan a maguk logikája. Nem várhatja el egy vállalati közösségtől, hogy ténylegesen valódi családként viselkedjen.

KISGÖMBÖC Nem tudom. Lehet, hogy igaza van. Lehet, hogy mindenkinek igaza van. És? Akkor mindenki elmehet a búsba. Magamat is beleértve, persze. Ha ennyit tudunk, mindannyian együtt. Sokat beletettem, keveset kaptam vissza. Kész-passz. Akkor most nyissunk új lapot, és inkább jöjjenek az egyértelmű viszonyok.

MASAVÁRI Fenntartja tehát a panaszát. Akkor nincs más hátra, kivizsgálom az ügyet. A tisztább viszonyok érdekében.

KISGÖMBÖC Úgy is van.

MASAVÁRI Rendben. Nos... Hát legyen. Izé... Cigány úr... Nekem most fel kell keresnem a húsáru-osztályt...

CIGÁNY A húsáru-osztályt. *(összenéznek Kisgömböccel)* Hát, mindig csak lefelé. Ha keresi, hamar megtalálja. Én sajnos csak egy darabig kísérhetem tovább. Csak a lejáratig. Nagyon sajnálom, Masavári úr. Onnantól már egyedül kell mennie.

MASAVÁRI Érttem. Semmi baj. Azt hiszem, onnantól magam is odatalálok.

CIGÁNY Mindig csak lefele, egyenesen. És vigyázzon azért. Furcsa figurák.

MASAVÁRI Rendben, vigyázok. *(Kisgömböchöz)* Akkor hát: a legjobbakat. *(Cigánnyal el)*

9.

A Pénztárosnők. Kuncognak, vihorásznak.

VALI Gyerünk, csajok! Egy kis komolyságot.

JULI Okéokéoké. Kezdhethük azonnal.

Moira-maszkokat húznak, átöltöznek.

ILDIKÓ Attól félttem, bepisilek a röhögéstől... „Játsszunk a szabályok szerint!” Nagy duma, nem?

JULI *(újra erőt vesz rajta a vihogás)* Jajaja. Nyissunk új lapot. Jöjjenek a tiszta, jogi viszonyok...

ILDIKÓ *(röhögve)* De hülye vagy! Ne csináld már...

JULI Hogy torkig van a csiki-csukival... Hehe. Szegény drágám, ha tudnád...

VALI *(ő is nevet)* Jól van, csajok, komolyság. Jelenés van.

Komolyságot erőltetnek magukra. Rövid hatásszünet, torokköszörülés.

VALI A Kisgömböc meséje.

JULI Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény ember. Volt annak egy felesége meg egy leánya. Nagy volt egyebük a világon, mint egy kövér hízójuk. Amikor eljött az ideje, a hízót levágták... *(elneveti magát)* Jaj, basszus, bocsi, bocsi... *(nevet)* Ne haragudjatok. *(Vali – maga is a nevetés határán – csitítgatja, közben a fejével odaint Ildikónak)*

ILDIKÓ *(átveszi a szót)* A hízót levágták, és azt ették egész télen. Igen ám, de csakhamar elfogyott a hurka-kolbász, elfogyott a sonka, és a zsírosbödön alján sem maradt egy nyalintásra való. Nem maradt egyéb, csak egy kis gömböc, föllógatva a padláson az öreggerendára.

VALI Így szól egy napon a szegény ember a lányához: eridj lányom, vágd le azt a gömböcöt a gerendáról. Föl is ment a lány a padlásra, hogy levágja a gömböcöt. Igen ám, de amint nyúl feléje a nagy késsel, a gömböc hirtelen hamm!, bekapja a lányt. Szegényke annyit se tudott mondani, hogy bikkmakk.

JULI *(megint kitör belőle a nevetés)* De hülye vagy! Ez nincs is benne. Ne csináld már... Így is... *(mindhárman nevetnek, majd erőt vesznek magukon, kis hatásszünet)*

ILDIKÓ Várják, várják odalent a leányt, hát csak nem jön. Így szól akkor a szegény ember a feleségihez: eridj, asszony, nézd meg, hol késik az a haszontalan leány. *(szünetet tart, elkomolyodik a hangja)* Föl is megy az asszony a padlásra, néz jobbra, néz balra, nem látja sehol a leányát. Hogy, hogy nem, megakad a szeme a nagy késen. A kezébe veszi, és közelebb lép a gömböcöz, hogy levágja a gerendáról. Ekkor aztán... *(felüvölt, mindhárman megboronganak)*

Csönd. Juli a földön kuporog, a tenyerét a fülére szorítja, nyöszörög.

VALI Várja a férj odalent, csak nem jön az asszony. Végül ő maga indul, hogy megnézzé, mi történt. Fölmege a padlásra, nem látja egyiküket sem.

ILDIKÓ Észreveszi a kést a padlón. Lehajol érte, hogy fölvegye, amikor hirtelen óriási robajjal leszakad a gömböc...

VALI Hamm!, bekapja őt is. Gurul, gurul, lefelé a padlásról...

ILDIKÓ Húzza a föld súlya! Húzza a súly a kiscgömböcöt, így gurul ki a házból! Így gurul ki a házból, így gurul végig az utcán!

VALI Húzza a föld súlya a kiscgömböcöt, így gurul tehetetlenül! Így gurul, végig, végig, hosszan a falu főutcáján...

10.

Kiscgömböc és Irén.

IRÉN Szia, Gömböc. *(Kiscgömböc nem válaszol, Irén leül mellé)*

KISGÖMBÖC Van egy cigid?

IRÉN Vanni van. Kimegyünk?

KISGÖMBÖC Francokat. Elszívjuk itt. Most ez legyen a legnagyobb bajom.

IRÉN Beindul a riasztó.

KISGÖMBÖC Be ám. Nincs is bekötve. Hausertől tudom. Csak azért van ott, hogy rá ne merjen gyújtani senki.

Irén vállat von, cigarettával kínálja, rágyújtanak.

IRÉN Na?

KISGÖMBÖC Mit na?

IRÉN Mi lesz?

KISGÖMBÖC Mi lenne.

IRÉN Nézd, Gömböc... Nem akarok veszekedni. Hagyjuk ezt. Gáz van, te is jól tudod.

KISGÖMBÖC Gáz?

IRÉN Gáz. Vizsgálat, revízió. Ne csináld már.

KISGÖMBÖC Gáz. Hát az gáz.

IRÉN Ezért kérdezem, hogy mi lesz. Ha visszavonod a panaszodat a hülye parizer miatt... Ó, istenem. Édes istenem. Negyed kiló parizer...

KISGÖMBÖC Lófaszt. Harmincegy deka. Előre szeletelve.

Egymásra pillantanak, elnevetik magukat.

IRÉN Előre szeletelve...

KISGÖMBÖC Nézd, Irén...

IRÉN Igen?

KISGÖMBÖC Nem vonom vissza. Ez most már fix. Végigcsinálom ezt a dolgot.

IRÉN *(hidegen)* Értem.

KISGÖMBÖC Nem a Totya miatt. Nem azért, mert haragszom rá. Haragszom amúgy, de az most mindegy. Csak annyit akarok mondani, hogy ezt most nem haragból csinálom. Nem akarok kibaszni senkivel.

IRÉN Mégis az lesz a vége.

KISGÖMBÖC Ez most rólam szól, egyes-egyedül.

IRÉN Hát persze, hogy rólad. *(csönd, tétovázik, hogy folytassa-e)* De az az igazság, hogy sose szólt másról. Én. Én, én, én, én, én. Szemben az egész világgal. Egyes-egyedül. Na persze.

KISGÖMBÖC Mi akarsz mégis? Vonjam vissza a panaszt, aztán kérjek bocsánatot? Folytassam onnan, ahol abbahagytuk?

IRÉN És ha igen? Ha gondolnál egy kicsit a többiekre is? Mert akkor nem onnan kellene folytatni, ahol abbamaradt. Benne volna mindaz, amit történt, de benne volna ez a gesztus is. Máshonnan lehetne újratekdeni a dolgot.

KISGÖMBÖC Másról se szólt az a sok év, amit itt töltöttem, mint hogy mindig gondoltam egy kicsit a többiekre is. A kollégákra. A cég érdekére. És tessék. Mihez voltam lojális? Mi maradt a végén, amikor tényleg éles volt a helyzet? Hát nem érted?

IRÉN Nem. Nem értem.

KISGÖMBÖC Nagyon sajnálom.

Csend.

IRÉN Gondolom, ha megkérnélek, hogy állj el a panasztól, az se számítana. Ha szépen megkérnélek. (*csönd*) Ha könnyörögnék neked. Az se érdekelne, gondolom.

KISGÖMBÖC Te tényleg nem értesz semmit.

IRÉN Na, ebben az egyben igazad van. Az igazat megvallva: tényleg nem. Meg tudnád mondani, hogy tulajdonképpen kinek akarsz bizonyítani, és mit? Nekem, a Totyának, a többieknek? Hogy milyen kemény csaj vagy?

KISGÖMBÖC Most mondtam az előbb. Nem nektek. Nem akarok én tőletek semmit. Talán – talán önmagamnak.

IRÉN Önmagadnak. Nem érted, Gömböc, hogy ez is csak egy szó? Egy szófordulat. Mi az, hogy önmagad? Hol az az önmagad, egyedül, mindentől függetlenül? Hiszen *vagy* valahol, bejössz ide minden reggel, teszed a dolgodat, csinálsz ezt, csinálsz azt – nem vagy egyedül, sose vagy önmagadban. Azt mondod, hogy nem akarsz te tőlünk semmit. Hát éppen ez a baj. Te csak játszod a magányos harcost, de nem gondolsz bele, hogy felelősséggel is tartozol másokért.

KISGÖMBÖC Ne kezd ez, nagyon kérlek. Nem egy kibaszott csapatépítő tréningen vagyunk. A közösség. A nagy család. Faszomba.

Csend.

IRÉN Jó. Én kérlek. Nem a többiek. Nem a *csapat*. És nem is a Totya küldött. Azt se tudja, hogy... Mindegy. Én kérlek, Gömböc. Sosem kértem tőled semmit.

Csend.

KISGÖMBÖC (*sóhaj*) Ez nagyon nem fair. Te mit csinálnál az én helyemben? Meghozok egy ilyen döntést, és erre te azt kéred, hogy a kedvedért álljak el tőle. De most őszintén. (*Irén hallgat*) Na? De tényleg. (*Irén a tenyerébe temeti az arcát*)

11.

A Pénztárosnők, egy szál zongora kíséretére, sanzonszerű, lassú dalként. Ezalatt a többi szereplő eltűnik a színről.

VALI

Végtelen ég alatt papírhajó suhan.
Látom, a hullámok hogyan dobálnak.
Semmi sincs legbelül, átázik, elmerül –
Ne kérd az ördögöt keresztkomának!
Ne kérd az ördögöt keresztkomának!

JULI

Gyűlnek a víz fölött, gyűlnek az ég alatt,

A sápadt napkorong felhőbe öltözött.
Papírhajó suhan, ázott papírdarab –
Keresztkomának ne kérd az ördögöt!
Keresztkomának ne kérd az ördögöt!

ILDIKÓ

A jognak asztalán az abroszt rángatod,
Az írás elfolyik a vízen tintaként:
Végtelen ég alatt sodródó tintafolt –
Keresztkomának az ördögöt ne kérd!
Keresztkomának az ördögöt ne kérd!

12.

A zongora tovább játssza a dallamot, miközben nagy csikorgással aláereszkedik a deus ex machina-szerkezet, rajta Dr. Berg.

DR. BERG *(a közönséghez)* Berg vagyok. Dr. Berg Miklós. Közgazdaságtudományi egyetem, aztán jogi diploma. Üzleti jog, nemzetközi fejlesztések. Két gyerek, elvált. Ötéves külföldi gyakorlat. A cégnél éppen hét esztendeje. Igazgatótanácsi, felügyelőbizottsági tagság. Úszás, futás – félmaraton. Isten ha van, odafönről vigyáz ránk. A cégnél kerek hét esztendeje. Hét év alatt kicserélődik az emberi test: a mi dolgunk az, hogy egyre jobbra és jobbra cseréljük.

ZÁPREL *(be, őt követi Cigány, Helén, Szerén és Hauser, illetve további áruházi dolgozók)*
Dr. Berg! Dr. Berg! Hadd segítsék. *(Záprel és Cigány közösen segítenek Dr. Bergnek, hogy kicsatolja magát a szerkezetből)*

DR. BERG Záprel úr. Ezer éve! Ugye? Ezer éve. Köszönöm. Nagyon kedves.

ZÁPREL Ezer éve. Úgy bizony! Üdvözlöm, Dr. Berg!

SZERÉN Nézd ezt a pecsétgyűrűt! Nézd a mandzsettáját!

HELÉN Ne nézd olyan közelről! Nem tesz jót a szemednek.

HAUSER Dr. Berg! Isten hozta minálunk! Remélem, jól utazott.

DR. BERG *(ügyet sem vet Hauserre)* Üdvözlöm, Záprel úr. *(kezet fognak)* Kár, hogy ilyen körülmények között, de azért mégis...

ZÁPREL Igen. Persze. Mégis.

DR. BERG Mégis.

ZÁPREL Mégis?

DR. BERG Mégis örülünk egymásnak, nem?

ZÁPREL Igen. Hát persze. *(észreveszi, hogy Cigány még mindig ott áll)* Ööö.. Kollégám.

DR. BERG (*kelletlenül*) Örülök. Berg.

CIGÁNY (*zavartan*) Cigány.

Dr. Berg döbbenetesen nézi.

ZÁPREL Ez csak a neve...

DR. BERG Vagy úgy. Értem. Nos, tehát, Záprel úr... Régi kollégák, régi motorosok. Sajnálom, őszintén sajnálom, hogy ilyen körülmények között. Ha megengedi... Ha megengedi, mielőtt tájékozódnék, szeretnék néhány szót a munkatársakhoz...

ZÁPREL Persze. Tessék csak.

DR. BERG Kérem, kérem! Mindenki! Egy perc figyelmet szeretnék. Jöjjenek, kérem, közelebb! (*mindenki közelebb lép*) Nem fogom sokáig rabolni az idejüket. Bizonyára többen ismernek már. A nevem Berg – Dr. Berg Miklós, az igazgatótanács és a felügyelőbizottság megbízottja. Nyilván mindannyian értesültek a jövetelem céljáról. Itt és most csupán annyit szeretnék közölni önökkel, hogy tekintsek ezt... ööö... ezt az *aktust* olyasvalaminek, mint... – mint mondjuk egy orvosi ellenőrzés. Értik, ugye. Vérnyomás, vérvétel, vér... ízé. Egyszóval nem öncélú kellemetlenkedés, hanem mindannyiunk közös érdeke, ha tetszik: cégünk közösségének a higiéniáját szolgálja. Nna. Nem kell félni. Köszönöm, ennyi. (*félre vonja Záprelt*) Egy szóra még, Záprel úr.

ZÁPREL Igenis, Dr. Berg, parancsoljon!

DR. BERG (*félre vonja Záprelt, a többiek tisztességes távolságból bámulják őket*) Egyetlen szóra még. Az igazgatótanács nyomatékosan felhívta rá a figyelmemet, hogy minden vonatkozásában, ha tetszik: minden ízében vizsgáljam ki a konfliktust. Azt szeretném, ha pontosan értené: ami az első pillantásra talán túlzott szigorúságnak tűnhet, az pusztán a kötelességtudat diktátuma, és nincs semmilyen személyes vonatkozása. Az a megbízásom, hogy tegyek félre minden személyes ellen- és rokonszenvet, és a legnagyobb alaposággal járjak az ügy végére, ha tetszik: vágjam ki, távolítsam el a beteg részt.

ZÁPREL Igenis. Értem. Értem, Dr. Berg.

SZERÉN Hallottad? A beteg részt... (*Helén csöndre inti*)

DR. BERG Rendben. Örülök, hogy érti. Akkor ezzel meg is volnánk. Ha önnek is megfelel, egy óra múlva kezdetünk.

ZÁPREL Persze. Megfelel, Dr. Berg. Tökéletesen megfelel.

DR. BERG Az ember változik, barátom. Hétévente kicserélődik minden sejtje. Tudta ezt? Minden egyes sejtje! Vajon hol kezdődik a betegség? Egyetlen sejtjénél, vagy egy sejtsomónál? Mikor válik beteggé egy szervezet? És mi a teendő akkor, amikor észleljük a bajt? Vajon mi a teendő, barátom? Ez a kérdés! Ez a nagy kérdés. Akkor hát: egy óra múlva álljanak készen. (*el*)

SZERÉN Mi lesz, főnök?

HAUSER Maradjál már, Szerén! Tényleg, főnök: mi lesz?

ZÁPREL Mi lenne? Dr. Berg kivizsgálja az ügyet. A tőle telhető legnagyobb alapossággal, szigorúan, de pártatlanul.

HELÉN Vagyis?

Záprel vállat von.

SZERÉN El leszünk mink picsázva. Attól tartok.

ZÁPREL Na jó, dologra. Egy-kettő. Hallotta mindenki, van még egy óránk. Nincs elég dolgunk?

Záprelt kivéve mindenki elkezd levonulni a színről, innen kifele menet folyik a jelenet. Záprel ezalatt előveszi a mobiltelefont, hív egy számot.

HAUSER Kivágni a beteg részt. Eltávolítani. Ez igen!

HELÉN Kicsit olyan gusztustalan, nem?

HAUSER Gusztustalan, de muszáj. Keményen, határozottan.

CIGÁNY Kérdés, hogy mit szól ehhez a beteg rész.

HAUSER Mi köze a beteg résznek az egészséghez. Itt az egész test érdekét kell nézni. Egészség. Egészség. Érted, Cigány?

CIGÁNY Attól félek, értem. Sajnos.

HELÉN Egész-ség. Egészség. Tényleg! De baró! Szerén, te tudtad ezt? Azt a mindentit!

SZERÉN Mit?

HELÉN Egész-ség. Egészség. Vágod? Egész-ség.

SZERÉN Na, ezt vegyük csak át még egyszer... *(kimennek)*

13.

Záprel beszélni kezd a mobiltelefonba, a monológ eleje táján, hátulról lép be Irén.

ZÁPREL

Szia. Én voltam.

Csak kerestelek.

Hívjál vissza, hogyha...

Nem, nem azért.

Semmi.

Semmi.

Semmi.
Itt vannak, igen.
Nem tudom, mi lesz.
Az helyzet, hogy
egyedül vagyok.
Nem számíthatok
itt benn senkire.
Semmi.
Semmi.
Semmi.
Hiányzol nagyon.
Ha egyszer vége lesz...
Arra gondoltam,
akkor majd talán...
Talán elmehetnénk...
Jó, majd megdumáljuk.
Semmi.
Semmi.
Semmi.
(*észreveszi Irént, összerezzen*)
Figyelj, le kell tennem.
Én is téged.
Jól van.
Semmi.
Semmi.
Semmi.

14.

Záprel, Irén.

IRÉN Itt vagyok.

ZÁPREL Remek. Örülök, hogy itt vagy.

IRÉN Örülsz neki.

ZÁPREL Azt sem tudom, hol áll a fejem. Két vizsgálat. Ezen az egy napon. Tudod, hogy kit küldtek a cégtől? Találd ki.

IRÉN Mit tudom én.

ZÁPREL Dr. Berget! (*Irén nem felel*) Dr. Berget, érted? Vele aztán nem lehet szórakozni. Dr. Berg! Mit vétettem vajon?

IRÉN Mit vétettél.

ZÁPREL Most mi az? Mi történt már megint?

IRÉN Nem történt semmi, Totya.

ZÁPREL Csak úgy állsz itt... Történt valami?

IRÉN Beszéltem a Kisgömböccel. De nincs semmi.

ZÁPREL Hogyhogy nincs semmi? Mit mondott?

IRÉN Csak annyit, hogy végigviszi. Úgyhogy ez ennyi.

ZÁPREL Ez ennyi. Végigviszi. Remek. Tényleg, mi vétettem?

IRÉN Nem tudom, mit vétettél, Totya. Ezt neked kellene tudnod.

ZÁPREL Most mi van? Most mit nyomasztasz még te is?

IRÉN Bocsánat. Nem akartalak nyomasztani. Csak annyit akartam mondani, hogy Kisgömböccel nem jutottam semmire. Erre készülj.

ZÁPREL És akkor... És akkor most mi lesz?

IRÉN Nem tudom. *Az helyzet, hogy egyedül vagy. Nem számíthatsz itt benn senkire.*

ZÁPREL Jaj, Irén... *(csönd)* Tudod, hogy nem úgy...

IRÉN Tudom. Na, szia. Én ebből most kiszálltam.

ZÁPREL Ne csináld most ezt. Nagyon szépen kérek. *(csönd)* Félek, Irén. Az a helyzet, hogy be vagyok tojva. Tessék, kimondtam. Most igazán... Tekintettel lehetnél rám. Tiszta egy gyomorideg vagyok. A kávé se ment le ma reggel.

IRÉN Igyad tejszínnel. Totya.

ZÁPREL Megpróbáltam tejszínnel is, csak nem nagyon szeretem. Mondjuk, nem is utálom, de különösebben azért...

IRÉN *(közbevág)* Segítettem neked, Totya, amennyit bírtam. Ott álltam mögötted. Beszéltem a Masavárral, beszéltem a Gömböccel, mindenkivel. Többet nem tudok tenni. Kész-passz. Nem sokra mentem, az igaz. Úgyhogy ha egyedül érzed magad, bizonyára úgy is van. *(el)*

ZÁPREL *(hangtalan, kétségbeesett dühroham)* Nem hiszem el. Jaj, picsába, picsába, picsába!

15.

Dr. Berg és a Pénztárosnők – utóbbiak a helyükön ülnek.

DR. BERG Áh, áh, áh, ismerős arcok! Komoly arcok, komoly, de jó szándékú, kedves arcocskák. Ezer éve, drága hölgyek, ezer éve! Mióta is, egész pontosan?

VALI Ezer éve, Dr. Berg. Egész pontosan ezer éve.

JULI Tudta, hogy ezer év alatt száznegyvenkétszer kicserélődik az egész testünk, mi több...

ILDIKÓ ...mi több, közel jár a száznegyvenharmadik átváltozáshoz?

VALI Lám, ön félig már ki is bújt a régi bábból...

DR. BERG Ohó! Ám önök, úgy látom, nem változtak semmit, drága hölgyeim!

ILDIKÓ Nagyon kedves, Dr. Berg. Igazán nagyon kedves.

VALI Kezeljük a kasszát, jön és megy a pénz. Mi valóban nem változunk.

DR. BERG Nem fog önökön az infláció! Hehe. Ez jó. Nem fog önökön az infláció...

JULI Szellemes, Dr. Berg, mint mindig. Szellemes és pontos. És ezt a tulajdonságát mindig is nagyra értékeltük.

DR. BERG Köszönöm, kedves. Felteszem, ismerik látogatásom célját.

ILDIKÓ Az igazságot keresi talán? Dr. Berg.

DR. BERG Nos, igen. Azért jöttem, hogy feltárjam az igazságot.

A Pénztárosnők összemosolyognak.

VALI De Dr. Berg....

JULI Dr. Berg, Dr. Berg... Csalódtunk magában.

ILDIKÓ Próbálja meg még egyszer. Próbálja meg pontosabban megfogalmazni, hogy miért is érkezett!

VALI Legyen szíves.

DR. BERG Nos, rendben. Tehát... Ha nem azért jöttem, hogy feltárjam az igazságot, akkor... Akkor nyilvánvalóan azért jöttem, hogy... igazságot tegyek!

JULI Bravó, Dr. Berg! Bravó, bravó!

ILDIKÓ Szellemes és pontos. Igyekeztek hát, barátom. Minden perc drága.

DR. BERG Igyekeztem? Hová igyekeztem?

VALI Valaki már megelőzte önt, doktor. Valaki már itt jár, és az *igazságot* keresi.

JULI Valaki már itt jár, egy lépéssel ön előtt.

DR. BERG Miről beszélnek, hölgyeim? Ki vele!

VALI Valaki itt jár, és az igazságot keresi, és ez az ön számára – az ön számára, aki igazságot tenni érkezett...

ILDIKÓ ...nos, Dr. Berg, ez az ön számára sem lehet tanulság nélkül való.

A Pénztárosnők ismét transzba esnek, ijesztő, mély torokhangon hörögnek.

JULI (*torokhangon*) Figyeld Masavárit! Jöjj és lásd! Masavári itt van, idelelni!

ILDIKÓ (*torokhangon*) Masavári lenn jár, a Henteseknél!

VALI (*torokhangon*) Jöjj és lásd! Alászállt... Alá...

16.

Látomásként megjelennek a Hentesek, karjukban az ájult Masavári. Dr. Berg és a Pénztárosnők néma szemlélői a jelenetnek.

HENTESEK (*stróféként más-más Hentes mondja*)

Aludj, nagyfiú. Átjár a hideg.

Egy kedves arc, egy kellemes mosoly,

semmi több. Mindössze

ennyi a nagyfiú.

Aludj hát, barátom.

Nem tud a húsról. A hús természetéről
mit sem tud. Keres, szaglász, szimatol,
kutat, feltár, cáfol, igazol –
folytonos lázban ég. Aludj, nagyfiú.

Az igazságot – csakis azt szeretné!
Nem tud semmit a hús természetéről.
A húsról mit sem tud. Cáfol, igazol:
a húson nincs mit cáfolni,
igazolni.

Nincs cáfolat, csak cafatok maradnak,
a mélyreható kutatás nyomán.
Kiveti, kiköpi,
kilöki a hús.

Folytonos lázban ég. A húsnak hideg kell,
a hús álma a jégen szökken szárba.
Az igazság a lázas agy virága.

Egy kedves arc, egy kellemes mosoly,
Átjár a hideg. Aludj, nagyfiú.

Elhelyezik a földön Masavárit, aztán eltűnnek.

17.

Csend, egérnyüszögés. Masavári moccan, ébrednek. A háttérben Dr. Berg és a Pénztárosnők. Masavári fölül, a halántékát dörzsöli, feltápáskodik, szédeleg. A jelenet során mindvégig bizonytalanul mozog. Helén, Szerén és Cigány be, észreveszik Masavári, megtorpannak, Cigány odalép segíteni..

CIGÁNY Masavári úr! Masavári úr! Rosszul van?

MASAVÁRI Nem, nem, köszönöm. Nincs semmi baj, csak... Csak egy kicsit megsédültem, azt hiszem.

CIGÁNY Jöjjön, üljön le...

MASAVÁRI Nem, nem szükséges. Már jobban vagyok. Nagyon szépen köszönöm. Csak múló gyöngeség.

SZERÉN A Hentesektől jött.

MASAVÁRI Igen, a Hentesektől. Azt kell mondjam, roppant... Roppant érdekes volt. Roppant tanulságos.

SZERÉN És?

MASAVÁRI És...? Mi és?

ZÁPREL *(be, a hóna alatt egy dossziéval)* Á, Masavári úr! Égen-földön kerestem.

SZERÉN Föld alatt kellett volna.

ZÁPREL El nem tudtam képzelni, hova tűnt. Itt a dokumentáció, amit ígértem. Jegyzőkönyvek, jelentések.

MASAVÁRI *(átveszi a dossziét)* Köszönöm, Záprel úr. Igazán kedves.

CIGÁNY Lenn volt a Henteseknél.

ZÁPREL Ó, értem. Akkor hát ezért nem találtam... És?

SZERÉN Mi is pont ezt kérdeztük.

MASAVÁRI Mi és...?

HELÉN Ő is pont ezt kérdezte.

ZÁPREL Hát, ugyebár... A vizsgálat... Fényt derített valamire?

MASAVÁRI Nem is tudom. Fényt, azt nem. Azt hiszem.

HELÉN Nincsen túl jól a Masavári úr.

SZERÉN Megszédült szegény.

ZÁPREL Ó, ha gondolja, felajánlhatom az irodámat. Ott esetleg...

MASAVÁRI Köszönöm, nagyon kedves, de már sokkal jobban vagyok. *(csettint egyet, csikorogva aláereszkedik a deus ex machina-szerkezet)* Azt hiszem, ideje indulnom. Holnap összesítem az anyagot, és elkészítem a jelentésemet.

ZÁPREL Kérem, ahogy gondolja... *(csönd)* És ha esetleg egy kávéra még... Hiszen jószerével nem is nyílt alkalmunk szót váltani...

MASAVÁRI Köszönöm, de azt hiszem, jobb, ha most megyek.

ZÁPREL És ha esetleg holnap fölkeresném? Hátha jól jön ehhez az anyaghoz némi szóbeli kiegészítés...

MASAVÁRI Köszönöm, ez remek volna. Nagyon kedves magától, Záprel úr. Akkor hát a legjobbakat...

DR. BERG *(előlép)* Ohó, barátom! Csak egy szóra még. Csak egy aprócska kérdés, mielőtt távozik. Az igazság... Az igazsággal mi lesz?

MASAVÁRI Dr. Berg! Ön itt...?

DR. BERG Szolgálatára, Masavári úr. Én itt. Hát maga? Maga hol áll?

MASAVÁRI Nem értem, kérem.

DR. BERG Nem érti. Roppant sajnálatos. Egyszerre termelünk, szolgáltatunk és fogyasztunk – ezek az ön szavai, nemde bár? Ez a piaci viszonyok bonyolult hálójá, nemde bár? Hol van hát az ön flancos, nagy igazsága, barátom?

MASAVÁRI Már sokszor alkalmunk nyílt vitázni erről, Dr. Berg. De most nem hiszem, hogy ez a megfelelő pillanat...

DR. BERG Nem hiszi. Ugyan, kérem, hát miért ne volna megfelelő? Magunk között vagyunk. *(a többiekhez)* Vagy a tisztelt kollégákat föltartjuk talán?

HELÉN, SZERÉN Nem, nem, nem...

ZÁPREL Ó, nem, dehogy, Sőt, épp ellenkezőleg...

DR. BERG Esetleg – amit nem vennék a lelkemre – untatnánk őket?

HELÉN, SZERÉN Nem, nem, nem, nem...

ZÁPREL Ó, dehogy, sőt. Örülünk, ha valami újat tanulhatunk...

DR. BERG Szóval, Masavári úr? Hol az ön igazsága a bonyolult piaci viszonyok bonyolult hálójában? Hát nem tanult semmit odalent, a Hentesektől? Az ön igazsága ebben a hálóban, *mon ami*, nem több, pusztán egy ijedt kis legyecke.

MASAVÁRI Majd a jelentésemben összegzem a tapasztalataimat, Dr. Berg. Addig is, ha megengedi...

DR. BERG Megengedi? Nem engedi. A helyzet, barátom – a helyzet nem engedi meg.

MASAVÁRI Ahogy parancsolja, Dr. Berg. Ennek a pillanatnak el kellett következnie.

DR. BERG Jól mondja, uram. Védje magát.

Vívnak.

DR. BERG Lassan mozog, barátom. Mintha átfagytak volna odalenn a tagjai.

MASAVÁRI Sok a beszéd, doktor. A kardjára figyeljen.

DR. BERG Bravó, ügyes. Micsoda riposzt! Most *magát* védje, ne a fogyasztókat!

MASAVÁRI Most ön mögött sem áll ott, doktor, a nagyhatalmú igazgatótanács!

DR. BERG Igaz, ami igaz. Brávó, szellemes. De az igazság – az ön igazsága, kedves Masavári uram, ami győzelemre viszi a bátor szívet, nos tehát...

MASAVÁRI Önt az igazság sosem érdekelte.

DR. BERG Drága barátom, ön most sem ért semmit. Még most sem, sajnos – a vége felé.

MASAVÁRI A vége felé? A vége – ugyan, minek?

DR. BERG A felhőjátéknak, kedves Masavári. A bánatos pofájú igazságkeresésnek.

MASAVÁRI Amit ön annak tart, doktorom...

DR. BERG Az igazság, amit ön keres, nézőpont kérdése. Folyton változó.

MASAVÁRI Új és új arcát mutatja meg mindig.

DR. BERG És így nem vezethet soha cselekvéshez. Ön az igazságot célozza, és folyton mellétrafál.

MASAVÁRI Tudja, Dr. Berg, emberek vagyunk. Folyton korrigáljuk a korábbi hibákat. Ez dolgunk – így működik minden. Így tartható működésben a finom gépezet.

DR. BERG Látja, ez köztünk a különbség, barátom. Ön korrigál, én pedig rendet vágok. Ön az igazságot célozza – én a húst.

Leszúrja Masavárit.

MASAVÁRI (*haldoklik*) Ó, kárhozat! Leszúrtak – ó, a kurva mindenit...

DR. BERG Mert, szegény barátom, mit is írhatott volna abba a szerencsétlen jelentésbe? Az igazság úgy folyt volna ki az ujjai közül, akár egy marék homok. Kellemetlen. Tekintse úgy, Masavári úr, hogy megkíméltem önt egy szerfölött *kellemetlen* délutántól.

MASAVÁRI Leszúrtál, köcsög! Ó, hogy rohadnál meg. (*meghal*)

Cigány letérdel Masavári mellé, lezárja a szemét.

DR. BERG Ez is milyen végszó volt már? „Leszúrtál, köcsög...” Semmi tartás, semmi szellemesség. Ez az ember nem hitt semmiben.

CIGÁNY Rendes ember volt.

DR. BERG De hát mind azok volnánk, nem? Rendes emberek. Hagyjuk már. Záprel úr!

ZÁPREL Igen?

DR. BERG Készítsen elő mindent a tárgyalásra. Azonnal hozzáláthatunk. Azt hiszem, egyelőre nincs több... elintéznivalóm. (*Dr. Berg és Záprel el*)

18.

Cigány a Pénztárosnők. Körülállják a holttestet.

VALI

Vívni, azt, mondjuk, nem nagyon tudott:

Parádriposztján volna mit csiszolni.

Karórája, okostelefonja

Harmadosztályú, olcsó, ócska holmi.

JULI

Viszont kitartó volt a küzdelemben,

Ismerjük el, bár fel nem támad ettől.

Cipője talpa jócskán megkopott,

Inge nájlón, a távoli Keletről.

ILDIKÓ

Békés az arca, mintha csak aludna,

Álmodva bátor, nagy hőstetteket.

Úgy látom, hogy az utóbbi időben

Egy pár fölös kilót fölszedhetett.

Csend.

CIGÁNY Vége? Ennyi?

VALI Ennyi. Úgy gondoltuk, ennyi csak elég lesz.

JULI Hova sirassuk még, Cigány? Annyira azért nem volt fontos ő.

CIGÁNY Nem volt... És akkor – most mi lesz?

ILDIKÓ Most várunk. Figyelünk.

VALI Megy az idő, megyeget.

Csend.

JULI El szoktunk nézegetni, ahogy reggelente fölmosol a bejárat előtt. Szorgalmasan, és mindig aprólékos gondossággal.

ILDIKÓ Türelmes és precíz munkát végzel, Cigány. Emlékszel, mit tanácsoltunk neked?

VALI Azt tanácsoltuk, hogy tartsd nyitva a szemed. Emlékszel, ugye?

CIGÁNY Hát persze. Emlékszem, igen.

VALI No és?

CIGÁNY No és?

JULI Mit láttál végül?

CIGÁNY Mit láttam volna.

JULI Mit láttál, Cigány?

CIGÁNY (*vállat von*) Mindent láttam. Végignéztem mindent. És nem tetszett, amit láttam.

ILDIKÓ Hát igen, történt ez-az. Meg tudnád mondani, hogy mi nem tetszett voltaképpen?

CIGÁNY Végignéztem, az nem tetszett. És hogy nem tudtam... Nem tudtam segíteni semmit.

VALI Segíteni. Hát igen. Segíteni, azt nem tudunk. Tanácsot adni: azt talán igen.

JULI És az, persze, nem kerül semmibe.

VALI Az nem. De mit *láttál* vajon? Bekukucskáltál-e az események mögé?

ILDIKÓ Ha bekukucskáltál, láthattad, hogy miért nem tudtál segíteni semmit.

CIGÁNY Vajon miért? Ez érdekelne.

VALI Mert hát nem rajtad áll. Soha nem rajtad áll. Azt, ami lendületbe jön, nehéz ismét megállítani. Gravitáció, tudod. Fizika.

JULI A végzet útja, húúú!

ILDIKÓ Igen, ez a végzet úgynevezett útja. A kiscigány meséjét ismered? Leszakadt a gerendáról a kiscigány, és kigurult a padlásról, ki házból. Gravitáció. Egyszerű fizika. Gurult, gurult, és aki szembe jött, bekapta.

VALI Mert nem tehetett mást. Nem tudott mit tenni. Gravitáció, zsuppsz! – tudod, kezdő sebesség.

JULI Hiába adtál volna neki *jó tanácsot*. Gurult, mert vitte a lendület.

ILDIKÓ Érted, ugye? Túl nagy volt a nyomás. Az ünnepi gőz.

VALI Az induló energia.

JULI Gurult, gurult a kiscigány... Begurult szegény...

ILDIKÓ Nem kell mondjal semmit, Cigány. Most már nincs semmi dolgunk.

VALI Nincs más dolgunk, csak figyelni. Még egy kicsit. Végig kell néznünk... a végjátékot.

19.

Méltóságteljes zeneszó, a deus ex machina-szerkezeten díszes ruhában aláereszkedik Dr. Berg, belép egyfelől Zápriel, Irén, Hauser, illetve a mindeddig statisztaként felbukkanó áruházi személyzet, túloldalt pedig Kiscigány, a Hentesek kíséretében. A Pénztárosnők és Cigány félig-meddig a színen kívül maradnak, szemlélőkként.

ZÁPRIEL Helyet! Helyet! Helyet Dr. Bergnek! Kérem, mindenki adjon egy kis helyet! Helyet! Helyet Dr. Bergnek! Helyet!

A szerkezet nem ereszkedik teljesen alá, Dr. Berg ott marad lebegve a többiek feje fölött.

DR. BERG Köszönöm, Zápriel úr. Köszönöm, jó lesz nekem itt. Innen, hogy úgy mondjam, mindenkit... hehe... szemmel tarthatok. Na jó. Dologra, kérem. Rövid leszek, nem rabolom sokáig az idejüket, nem kenyerem a formalitás.

KÓRUS *(zsoltárszerűen, a jelenlévőkből, Kiscigány kivételével)*

Nem kenyerem,

Nem kenyerem,

Nem kenyerem a formalitás!

HELÉN Nem fogja bő lére eresztetni. Lezavarja pikk-pakk-pukk.

SZERÉN Lezavarja pikk-pukk-pakk. Közvetlen hangot fog megütni.

HAUSER Mi az? Kit fognak megütni? Pakk-pakk-pakk?

DR. BERG Tehát, kérem. Mindaz, ami itt történt, alapjaiban érinti nemcsak ezt a kis közösséget, ennek az egységnek a munkatársait, de a tágabb értelemben vett közösséget is,

bolthálózatunk nagy családját. Alapos körültekintéssel szemügyre vettük az elmúlt időszak eseményeit. Megvizsgáltuk a tényálladékokat.

KÓRUS

Tényálladék,
tényálladék –
nyálladék!

HAUSER Alaposan szemügyre vette. Na, most lesz kapsz, az hótziher!

HELÉN Szigorú lesz, de igazságos. Figyeld a tekintetét!

SZERÉN Szigorú, de igazságos...

DR. BERG Tehát, kérném tisztelettel. Cégünk filozófiai alapelve a kommunikáció. A hosszú távú kapcsolat feltétele a hosszú távú bizalom. Kommunikálni, tehát tájékoztatni – tájékoztatni, tehát beavatni – beavatni, tehát ajánlatot tenni! Ez a mi erősségünk, egy kicsi hálózat így fordítja a saját előnyére a sajátosságait. Olyan szolgáltatást nyújt, amely a közvetlen kereskedelmi kapcsolat kötőerején alapszik. A mi erősségünk: az emberi oldalunk!

KÓRUS

Hahó, hahó, hahó!
Hahó, hahó!!!
Emberi oldal –
oldal-
akcióóó!!!

DR. BERG Azok az események, amelyek ügyében most itt vagyok, sajnos éppen ezt: ezt az alapállást, ezt a *fi-lo-zó-fi-át* ássák alá. Ezért nem szabad félvállról vennünk ezeket a jelenségeket, sőt, többet mondok: öngyilkosság, öngyilkos taktika volna részünkről, ha félvállról vennénk. A szigorúságunk tehát nem öncélú, hanem, hogy úgy mondjam, mentálhigiéniai jellegű.

HELÉN Mentálhigiénia? Ez mit jelent vajon?

SZERÉN Mossa a kezeit.

HAUSER Na, ezt már ismerem. Akkor végre mindjárt a lényegre tér!

DR. BERG Az igazgatótanács által rám ruházott jogkörömnél fogva, a szóban forgó jegyzőkönyvek áttekintése után volna még... (*a jegyzeteiben lapoz*) Volna még egy-két kérdésem a kolléganőhöz. Kollegina?

KISGÖMBÖC Igen.

DR. BERG Pardon?

KISGÖMBÖC Igen!

DR. BERG Elnézést, nem jól hallottam. Nos, tehát... *(ismét lapozgat)* Két ügy, két eset... Igen. Megvan. A nevezett napon ön munkában állt?

KISGÖMBÖC Nem, nem álltam munkában.

DR. BERG Értem. Óhajtja kommentálni a történeteket? *(csönd)*

KISGÖMBÖC Nem óhajtom, doktor... Dr. Berg.

KÓRUS

Hohó, hohó, hohó!

Hohóóó....

HELÉN Ez ő. Ez a Gömböc. Le se tagadhatná.

SZERÉN Igen, ez ő. Nyakaskodik, amíg csak lehet.

HAUSER Nyakán a kés, ő meg nyakaskodik...

DR. BERG Értem. Tehát nem óhajt magyarázatot adni. Sem a vásárló inzultálására, sem a saját bejegyzésére a... khm... a Vásárlók Könyvébe.

KISGÖMBÖC Nem óhajtok, doktor.

DR. BERG Rendben. Tehát értelmezzem én magam.

KISGÖMBÖC Ha tetszik.

DR. BERG Jó. Legyen. Akkor hát értelmezem. Ami az első esetet illeti: magácska nekirohant egy vadidegennek az áruházunkban, minden ok nélkül és mindenki szeme láttára. A dolognak szerencsére nem lettek súlyosabb következményei. Hogy mi vezette önt, azt nem tudom, és nem is tudhatom, mivel nem óhajt beszámolni róla.

KISGÖMBÖC Nem óhajtok, Dr. Berg. Magánügy. Tudja, mi az? Magánügy volt, ami nem tartozik senki másra rajtam és... és rajta kívül. Ha rossz fényt vetettem az áruházra, hát tessék, itt vagyok, vállalom a következményeket. De számadással nem tartozom önnek. Apuka.

KÓRUS

Hohó, hohó, hohó!

Hohóóó....

DR. BERG Rendben van, rendben. Leányom. Kiiratkozik a családból, úgy gondolja? Azt javaslom, várjuk ki végét. A helyzet, pusztán jogilag, valóban egyszerű. Nem történt panasz. Azonban az áruház arculatát és ezen keresztül az egész céget súlyos kár érte. Igen súlyos kár. Ezen, gondolom, nincs vita. Záprel úr!

ZÁPREL Igenis, Dr. Berg!

DR. BERG Záprel úr, itt röviden ki kell térnünk egy látszólag apró mulasztásra, ami mindazonáltal nagy súlyra tett szert ebben a történetben. A kolléganő tavaly ősszel elvégzett

egy kisebb számítógépes logisztikai fejlesztést, és nem kapta meg az előzetes megegyezés során lefektetett összeget, pontosabban nem a teljes összeget kapta meg.

ZÁPREL A teljes igazsághoz hozzátartozik...

DR. BERG (*nem engedi szóhoz jutni Záprelt*) Harmincezer forintról van szó, ami persze nem egy katasztrofális összeg. Nem katasztrofális összeg, Záprel úr. De általában a kis mulasztások vezetnek beláthatatlan következményekhez. Az icipici mulasztások, Záprel úr. És ezzel egy vezető pozícióban lévő munkatársnak tisztában kell lennie.

ZÁPREL Dr. Berg, kérem, az az igazság....

DR. BERG Az előállt helyzet rossz munkahelyi hangulatot teremtett, ami kis híján katasztrófához vezetett. Ehhez társulnak még a belső minőségellenőrzés sorozatos mulasztásai, ami persze külső vizsgálatokat eredményez.

ZÁPREL De kérem, Dr. Berg. Az igazság...

DR. BERG (*felcsattan*) Záprel úr, kérem! Nem fejeztem be. És könyörgöm, teljes szívemből könyörgöm, hogy ne kínozzon többet ezzel az igazságozgatással... Nem érdekel az igazság. A tények érdekelnek. Záprel úr, ön folyton csak szalad a dolgok után. A dolgok pedig mintha szaladnának ön előtt. Ön fogócskát játszik önmagával, barátom. Ezt a malórt, ezt a *parizerbotrányt* alig tudtam helyrehozni! Szerencsére végül sikerült rendeznem az ügyet Masavári úrral... De ez most mindegy is. Záprel úr, megítélésünk szerint ennek az egységnek a vezetése aránytalan tehertételt jelent az ön számára. Mindamellet az itt eltöltött évek során elvégzett munkáját sem kívánjuk alábecsülni, és éppen ezért, mintegy gesztusképpen felajánlunk az ön számára egy új pozíciót. Némileg szerényebb pozíciót persze, és nyilvánvalóan egy másik üzemegegységünkben – erről az ajánlatról majd záros határidőn belül értesíteni fogjuk.

KÓRUS

Hohó, hohó –
az első fej
porba hull!
Gurul, gurul,
gurul!

HELÉN Jaj, a Totya szegény... A keze hogy remeg.

SZERÉN Rendes tag volt a Totya. Jó gyerek.

HAUSER Porba hull, mert porból vétetett.

KÓRUS

Gurul, gurul –
hohó, hohó!!!
Vár reá egy ismeretlen
pozíció!!!

DR. BERG Igen, Záprel úr...?

ZÁPREL Ööö... Dr. Berg...

DR. BERG Elnézést. Azt hittem, hogy hozzá akar fűzni valamit. Ami az áruház vezetését illeti, az üzletvezetői teendők elvégzésére, amíg végleges döntés nem születik, ideiglenes jelleggel Szász Irén kolléganőt kérnénk föl. Irénke, tudom, hogy ez váratlanul jön, és amolyan bevállalós feladat volna, de hát jó értelemben bevállalós. Érdekelne, ha...?

IRÉN *(egy ütemnyi hallgatás után, keserűen)* Persze, Dr. Berg. Ha úgy gondolja, örömmel segítek, ami tőlem telik.

DR. BERG Köszönöm, köszönöm.

ZÁPREL

Dr. Berg... Te jó ég. Szétmegy a fejem!

Elnézést, kérem... Egy aszpirin, ha volna?

Egy aszpirint, egy szem aszpirint...

(körbenéz, senki nem mozdul; dalolni kezd)

Ez hát a vége. Egy nagy ívű pálya
roppant derékba máma.

Mindenki áll csak, kezét széttárva,
s annyit mond, nagyon sajnálja.

Vándor, ha boltban jársz,

állj meg egy percre,

s gondolj Záprelre,

szegény Záprelre,

kit utolért végül

a méltatlan végzet,

és itt kapott agyfaszt,

egy parizer végett...

A mirelípult felől

jeges szél érkezik,

azt fújja, sziszegi:

bazdmeg, nem létezik...

A világ iszonyú,

merő egy rettenet!

Csókoljátok hát meg

az összes seggemet!

Helyezz a síromra

egy aszpirint nékem,

ennyi az összes

üzenhetnékem –

Aszpirint adjatok,

aszpirint adjatok, jaj...

(magába omlik, leguggol, a továbbiakban – a megszólalásait leszámítva – katatón módon, némán hajladozik)

HELÉN

Ha volna nálam most egy aszpirin,

Én nem szarnák be. Adnék a Totyának.

SZERÉN

Jaja. Nem vitás. Bevállalnám én is.
Nem érdekelne, mit szól hozzá bárki.

HAUSER

Hát persze. Én is dobnék egy drázsét.
De jó, hogy nincs nálam, basszameg...

DR. BERG Rendben, ezzel megvolnánk. A vita tárgyát képező harmincezer forintot, tekintettel a szóbeli megállapodás kötelező érvényére, természetesen megtérítjük a kolléganőnek. Amint elkészül a kiegészítő szerződés, utaljuk a pénzt a folyószámlájára. Ezzel a részünkről lezártnak tekintjük ezt az ügyet. A kisasszony óhajt valamit hozzáfűzni?

KISGÖMBÖC Hogy én?

DR. BERG Ki más?

KISGÖMBÖC Na ja. Hát, Dr. Berg, nem tudom, most mit kell mondjak.

DR. BERG Fölösleges megköszönnie. Csak tettük a dolgunkat.

KISGÖMBÖC Én is úgy gondolom. Akkor hát nem is óhajtok hozzáfűzni semmit.

DR. BERG Az igazságnak nem kell gatszúlalni – így gondolja, nyilván. Rendben van ez így. *Én* nem vagyok sértődékeny fajta, és a tömjénezésre sem tartok igényt.

KÓRUS

Hohó, hohó!!!
Nem tart igényt
Tömjénezésre –
A nagyság jelét
Vegyétek észre!
Hohó, hohó!!!

DR. BERG Viszont ami, nos... Ami a másik ügyet illeti, azt sajnos nem tekinthetjük lezártnak. Amennyiben fönntartja a panaszt, érkezik majd valaki más Masavári úr helyett – más viszonyokat fog tapasztalni, látni fogja, hogy rendeződött a helyzet, mégis: ott lesz egy kivizsgálásra váró eset. Megkérdezhetem, hogy miért óhajtja fönntartani a panaszát?

KISGÖMBÖC Miért ne tartanám fönnt? Jogszerű panasz. Büdös volt a hús. És az áruháztól... a Totyától nem kaptam írásbeli választ, pedig az előírások szerint a kötelessége lett volna válaszolni. Így hát az egész pakk a fogyasztóvédelemhez került.

DR. BERG Záprel úr nem állt a helyzet magaslatán, ezt tényként szögezhetjük le. És mindez következményekkel is járt, hiszen épp most vontuk le a konzekvenciákat. Valóban olyannyira elkéstünk volna ezzel a... ezzel a bocsánatkéréssel?

KISGÖMBÖC El, Dr. Berg. Azt szeretném, ha végighaladna az ügy a saját pályáján, jog szerint. Nem akarom, hogy félreértsen. Nem akarok én bosszút állni senkin. Semmin. Csak

máshogy szeretném látni a világot. Nem úgy értem, mintha változtathatnék rajta. Ezt nem hiszem. Ezen már túl vagyok. Inkább abban az értelemben, hogy én magam szeretnék másképpen rátekinteni. És ebbe nem férnek bele az apró kis kompromisszumok.

DR. BERG Tehát, ha jól értem, már a vezetőség bocsánatkérése sem változtatna az álláspontján.

KISGÖMBÖC Jól érti, Dr. Berg. Sajnálom.

DR. BERG Sem az, ha az ön magatartását illojálisnak tekintenénk, és ehhez mérten járnánk el önnel szemben.

KISGÖMBÖC Csak tessék. Én döntöttem így.

DR. BERG Nos, ami az illeti, valahol számítottam erre a válaszra. És kész voltam a kompromisszumra is, a jelenlévő kartársak a tanúk rá.

KÓRUS

Láttunk, hallottunk mindent, Dr. Berg!

Láttunk mindent

és minden egyes szónak

fültanúi voltunk –

Dr. Berg!

Záprel meggyötört, hamis hangon, egy ütemmel lecsúsztatva követi a kórust, így az ő lemaradó „Dr. Berg”-je külön cseng ki a szöveg végén.

DR. BERG Nos, tehát. Úgy vettem észre, hogy ebben a nagy ünnepi nyüzsgésben elkerülték a figyelmüket cégünk bizonyos belső rendelkezései. Amint azt a december 15-én kelt belső körlevél rendelkező mellékletének 16. pontja közli, január elsejétől bizonyos termékek – mint például az előre szeletelt párizsi – a hentesáru-részlegtől átkerültek a hidegkonyhai készítmények részlegéhez.

KÓRUS

Hohó, hohó, hohó!

Hohóóó...

ZÁPREL (*elcsúsztatva, hamisan*)

Hohóóó...

SZERÉN Ajjaj...

DR. BERG (*mennydörögve*) A hidegkonyhai készítmények részlegfelelőse pedig magácska volt, Kisgömböc! – nevezhetem így? mindenki arra biztatott, hogy bátran szólítsam így, mondván, más megszólításra nem is igen hallgat – ugye, nem bánja? *Kisgömböc!!!* A saját panasa nyomán elvégzett belső vizsgálatom az ön személyi felelősségét állapította meg!

A Hentesek megragadják Kisgömböcöt.

HELÉN Gurult, gurult a kisgömböc...

SZERÉN Gurult, gurult végig a főutcán szegény...

HAUSER Azután potty – totty...

DR. BERG A kollektív szerződés tavalyi kiegészítésének hármask számú melléklete, annak is a 37. pontja értelmében az a munkatárs, aki nem csupán hozzá nem értés, gondatlanság miatt okoz kárt, vagy fogalmazzunk úgy: válik árulójává a cégünk nagy családjának – aki tehát nem pusztán megtagadja, hanem szembeszáll vele...

KISGÖMBÖC De Dr. Berg... Erről itt tényleg senki nem tudott!

DR. BERG Nem mentő körülmény, hogy nem ismerte a hatályos jogi rendelkezéseket. Jogszerűségről beszélt, nemdebar? Lám, ön a felelőse mindannak, amire az ön saját nevetséges ágálása irányul! Ezt írja a kollektív szerződés, szó szerint: *(harsogva olvas)* „A hármask számú melléklet 37. pontja értelmében az árulónak haladék nélkül vére vétessék, míg csak a lélek el nem száll belőle, húsa pedig térjen vissza a húsok közé, az örök körmenetbe! Legyen ez tanulság mindenki számára, legyen ez tanulság és legyen elretentő példa!”

ZÁPREL Húsa térjen vissza a hús közé!

KISGÖMBÖC Dr. Berg! Miféle hülye játék ez?

A Hentesek vonszolni kezdik, Kisgömböc ellenáll.

DR. BERG Játék a betűkkel, kedvesem.

IRÉN Dr. Berg... Ez most komoly? *(Dr. Berg vállat von, széttárja a kezét)* És ha visszavonná? Gömböc!

ZÁPREL *(eszélősen vihog)* Másképp szeretne a világra tekinteni...! *Én* már másképp tekintek, most majd ő is másképp fog! Most majd ő is...! *(nevet, aztán ismét magába zuhan)*

KISGÖMBÖC Eresszenek el! Várjatok! Várjatok már!

DR. BERG *(int a Henteseknek, azok megállnak)* Nos, hallgatom.

IRÉN Gömböc...

Csend. Kisgömböc végignéz a jelenlévőkön.

KISGÖMBÖC Tudjátok mit? Nagy egy szarrágók vagytok mindahányan. Hányini tudnék tőletek.

20.

Dr. Berg int, a Hentesek továbbvezetik Kisgömböcöt, ő pedig már nem szegül ellen. Becsatolják a deus ex machina-gépbe, ők is felkapaszkodnak, és nagyon lassan mindannyian a magasba emelkednek. Innentől fogva a kórus folyamatosan zümmög:

KÓRUS *(folyamatosan mindenki, akinek a továbbiakban nincs szövege)*

Dam-dam-dam-dam, évoé!

Dam-dam-dam-dam, évoé!

Dam-dam-dam-dam, évoé!

Dam-dam-dam-dam, évoé!

DR. BERG *(utánuk kiált)* A harmincezret... Rövidesen utaljuk!

SZERÉN Hús a húshoz... Vér a vérhez...

HELÉN A Hentesek... Fúj, én ezt nem nézem inkább! *(eltakarja a szemét)*

A gépezeten ülők eltűnnek szem elől, mindenki fölfelé bámul utánuk.

HAUSER Nem fog sokáig tartani neki.

IRÉN Gömböc. Ó, a rohadt életbe.

HELÉN *(még mindig eltakart szemmel)* Mi történik?

SZERÉN A Gömböcöt... Megfosztják a ruháitól.

HAUSER Nem is néz ki olyan rosszul.

IRÉN Jóska, bazmeg!

Helén fölkukucskál, és ijedten újra eltakarja a szemét.

SZERÉN Vérét veszik. Ellenáll. *(csönd)* Már nem áll ellen.

HAUSER Tiszta munka. Gyors, ügyes, pontos.

Helén eltakart szemmel sírni kezd.

SZERÉN Megnyitják a húsát. Jaj, istenem. Milyen gyorsan megy az egész.

IRÉN A rohadt életbe. Mindent a szerződés szerint...

A színen állók állóképpé merevednek, a kórus zümmögése folytatódik. A Pénztárosnők a közönség felé fordulnak.

VALI Gurult, gurult a kiscigány, végig a falu főutcáján. Egyszer csak, hogy-hogy nem, szembejön a harangozó. Nosza, egy pillanat nem sok, annyi sem kellett neki, a kiscigány hammba, bekapta szegényt!

JULI Szembejött a plébános úr, hammba, bekapta! Szembejött a törvénytörő – hammba! Szembejött a javasasszony, a pékmester, a levélkihordó...

ILDIKÓ Hamm-hamm-hamm-hamm-hamm!

VALI Mindenkit, akivel csak útja során szembetalálkozott, bekapott válogatás nélkül. Hatalmasra nőtt a gömböc, hatalmasra dagadt, és egyre csak gurult, gurult...!

JULI Gurult, gurult a kiscgömböc, mígnem szembetalálta magát a vitéz obsitossal.

ILDIKÓ Mígnem szembe nem találta magát olyasvalakivel, akinek volt fegyvere, és használni is tudta azt.

A színen állók folytatják a jelenetet.

HAUSER Mondjuk, én bírtam. Nem volt rossz arc a Gömböc. Kicsit tüskés volt a modora, de ha megszoktad, akkor már lehetett kezelni.

SZERÉN Ó, ezt... Ezt most ne nézd, Helén...

HAUSER Sose volt bagója. Mindig lejmolta a cigit. De azért nem haragudott komolyan senki rá. Nem? Megszoktuk. Így szoktuk meg.

IRÉN Dolgozni, azt tudott, ha arról volt szó. Odabökött mindenkinek, ha kellett, ha nem, de értette a dolgát, ezt aláírom.

HELÉN Nézhetek már?

SZERÉN Még ne.

HAUSER Nem volt igaza, persze. Meg hát aláírta a papírt ő is, mint mindannyian. De azért ahhoz már nagyon komoly dolognak kell történnie, hogy ezt a rendelkezést elővegyék. Ez azért nincs ok nélkül. Nem-e?

IRÉN Persze. Magának köszönheti. Direkt kihúzta a gyufát. De azért valahogy hiányozni fog.

SZERÉN Ja, egy darabig egész biztos. Erre letenném a nagyesküt.

HELÉN Nézhetek már?

HAUSER Most jön ki a csövön. Keverik. Fűszerezik.

HELÉN Fúj, akkor még várok.

SZERÉN Furcsa dolog ez a hiányzás. Kicsit olyan, mintha hibásnak éreznéd magad.

HAUSER Ugyan miért? Miben volnál te a hibás?

SZERÉN Nem azt mondtam, hogy az vagyok, hanem hogy olyan. Hogy mintha te csináltál volna valami rosszat, és azért lenne a büntetés, hogy hiányzik valami, vagy valaki. És ez nem egészséges szerintem.

IRÉN De nem olyan ez, mintha magadat büntetnéd amiatt, hogy... Hm?

HAUSER *(közbevág)* Ez az! Ez igen! De cuki kis rudacskák!

IRÉN Hauser...!

HELÉN Már nézhetek?

SZERÉN Nézzél. *(Irénhez)* Ja, lehet, hogy van benne egy ilyen lelki ízé. De hát tudja a fene.

HELÉN *(felnéz)* Asztakurva!!!

Mindannyian elnémulnak, feltekintenek, a kórus zümmögés felerősödik. A deus ex machina-gépezet aláereszkedik, rajta három hatalmas szatyor az áruház emblémájával, mindegyikben nagy adag parizer. A kórus elhalkul, majd elhallgat.

HAUSER Segítsek, doktor úr?

DR. BERG Köszönöm, kollégák. Nos, azt hiszem, mindent megbeszéltünk. Ennyi volt mára, köszönöm a részvételt. Szép napot, kellemes pihenést mindannyiuknak.

HAUSER Vizszontlátásra, Dr. Berg!

21.

Mindenki elindul kifelé, csak Záprel marad a helyén, guggol, előre-hátra hajladozva, illetve a Pénztárosnők és Cigány.

DR. BERG Irén, ha szabadna még egy pillanatra!

IRÉN Igen, Dr. Berg?

DR. BERG *(megvárja, amíg mindenki távozik; Záprelre pillant, de úgy dönt, hogy nem foglalkozik vele)* Ez a... Ez a megbízatás...

IRÉN Igen, Dr. Berg.

DR. BERG Miklós. Kérem.

IRÉN Igen?

DR. BERG Egyszóval, mint említettem, ez a megbízatás ideiglenes. De figyelemmel fogjuk kísérni a munkáját, és akár állandósulhat is. Csak azért szóltam, Irén, hogy tudja: nem pusztán tűzoltásról van szó, akár hosszabb távon is számolhatunk magával ebben a pozícióban. Ehhez tartsa magát.

IRÉN Értem. És köszönöm, Dr. Berg.

DR. BERG Hát... Rendben. Nagyon örültem, Irén. Nem lesz könnyű, figyelmeztetem. A legfrissebb jelentések szerint a fogyasztói bizalom már negyedik hónapja folyamatosan csökken. Negyedik hónapja! Nem akarom a részletekkel untatni – Irén... Az előremutató bizalmi index decemberre 3,2 pontra esett a novemberi 3,4 pontról. A decemberi átfogó mutató alindexei közül a jövedelmi várakozások almutatója 12,5 pontra esett 15 pontról, míg

a gazdasági várakozásoké 1,5 pontra a novemberi 1,7-ről... *(elhallgat)* Úgyhogy ha bármikor tanácsra vagy segítségre volna szüksége, tudja, hol keressen.

IRÉN *(fáradt mosoly)* Igen. És köszönöm... Miklós.

DR. BERG *(biccent)* Irén. Akkor hát a legjobbakat. *(bevackolódik a deus ex machina-szerkezetbe a három hatalmas szatyorral)* Nem a legpraktikusabb... *(nevet)* Az ördögbe is. Hátizsákot mégsem kérhetek. Persze, gondoltam volna meg, mielőtt olyan szigorú voltam, nem igaz? Hahaha! Hát a legjobbakat, Irén! Nagyon örültem! Jelentkezem még.

IRÉN A viszontlátásra, Dr. Berg.

A masina lassan, nyikorogva fölemelkedik, és Dr. Berg eltűnik a színről. Irén a földön kuporgó Záprelre pillant, hosszan nézi, mintha mondani akarna valamit, aztán meggondolja magát, és kimegy.

22.

A Pénztárosnők, Cigány. Ülnek. Hátrébb a földön kuporgó Záprel.

VALI Nos, rendben. Vége. Mit láttál, Cigány?

CIGÁNY Mit láttam volna. *(csönd)* Mindent láttam. Végignéztem mindent. És nem tetszett, amit láttam.

JULI Tudjuk, tudjuk. Nem tudtál segíteni. Tanácsokat adtál, de fölöslegesen. Ezt ismerjük már.

CIGÁNY Nem rajtunk áll. Fizika. Gravitáció. Én is tudom, mit akartok mondani.

ILDIKÓ Aztán, lám, mégsem értjük egymást.

VALI Úgy látszik, mégsem ismered a mese végét. Tudod, hogyan végzett az az obsitos katona a kiscsőböccel?

CIGÁNY Engedte magát bekapni, nem? Aztán belülről kiszúrta, és durr.

JULI Dehogyan engedte magát. Annak mi értelme lett volna? Kardot rántott a bátor katona.

ILDIKÓ Találd ki a mese végét, Cigány.

CIGÁNY Nem tudom kitalálni. Fáradt vagyok hozzá.

VALI A gömböc, amely ekkorra már hatalmassá dagadt, rágurult az obsitos katonára. Az pedig kinyújtotta a kardját...

JULI Kinyújtotta a kardját, és a kiscsőböc pontosan belérohant. Vége lett egy pillanat alatt.

ILDIKÓ Ahogy persze az obsitosnak is. A gravitáció oldotta meg a kérdést. Ami miatt az egész mozgásba jött. A nehézkedés. A föld súlya.

CIGÁNY Na persze. A népek meg, gondolom, előbújtak a kiscsőbőből, és emlékművet emeltek az obsitos katonának a falu főterén...

VALI A muskátlis parkban, ahogy azt szokás? A község házával és a járási könyvtárral szemben? Annyira azért nem volt fontos ő. Bár, ki tudja. *(vállat von)* Lehet.

JULI És persze boldogan éltek, amíg meg nem haltak. Ahogy azt szokás.

ILDIKÓ Most értjük egymást, vagy nem? Cigány.

A Pénztárosnők némán, mosolyogva fölállnak, kivonulnak. Cigány rágyújt, aztán odasétál a némán hajladozó Záprelhez, és időnként egy-egy slukk erejéig a szájába adja a cigarettát. Valahol egy egér nyüsszög a ragacscsapdában.

– VÉGE –